Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 27 декабрь, 1977 шу. ● № 154 (5821). ● Мах 2 кеп.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА VIII ПЛЕНУМ

Селхан гор. Грозне хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VIII пленум.

Пленуме дийцар ер дешаш:

1. КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума итогаши КПСС ЦК Пленуме нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIара хьадоагIа областной партийни организаце декхараши.

2. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома 1976—1977 шерашка баьча балхах йола информационни доклад.

Хьалхарча дешах лаьца доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. **А. В. Власова.**

Доклад ювцаш пренеех къамаьлаш дир: **Н. И. Семенова** — КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара, **С. А. Джамбековас** — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза трактористка, **В. А. Сорокина** — «Грознефть» производственни объединене генеральни директора, **В. А. Ивановас** — «Горскнефть» НГДУ лаборантка, **А. Т. Харикова** — КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара, **А. А. Мальсагова** — ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода директора, **Х. Х. Мархиева** — рудни йоацача гIишлошъеча материалий Карабулакски завода оператора, **А. И. Воронкина** — КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара, **Ж. Бисултанова** — Аргунски «Пищемаш» завода слесарий бригадира, **Е. В. Брыксина** — республика Госплана председатела.

Дийцача дешах пленумо тIайийцар боаггIаш бола соцам.

Пленуме хиннараша берригаш а раьза болаш къоабал а йир тIера ца боалаш кхоачашъяра тIа а ийцар КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеши КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева Пленуме даьча къамаьлацара положенеши выводаши.

Пленумо тIайийцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо 1976—1977 шерашка баьча балхах йола информаци.

КПСС обкома VIII пленумо керттерча даькъе къоабалйир Нохч-ГIалгIай АССР 1978 шера экономически социальнои дегIайолаяра Паччахьалкхен планеи Нохч-ГIалгIай АССР 1978 шерарча бюджетеи проекташ, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессе ювца аьнна уж дIачуяла мога а йир.

КПСС обкома VIII пленумах йолча отчета газета тIа кепатохаргья.

ХЬАТIАДОАГIАЧА ШЕРА ЧОТАГIА

Пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIайийцача денга кхоачашъяра Горячеводски бурувдеттараша дIадоладаь дика гIулакх чIоагIа раьза болаш тIайийцад «Дружба» яхача Грозненски картонажни фабрика болхлоша. ТIадоагIа шу бIубенна дIадоладе йишйолаш лард еллай цар укх юбилейни шера. Продукци маьхала яккхара шера план 5 декабреи валови продукци арахецара задани 20 ноябреи кхоачашйир цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья 106 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, хIаьта планал совгIа маьхала йоаккхаргья ткъаьх эзар сом мах бола товарни продукци.

Пятилетка хьалхарча шин шера план а ханал дикка хьалха кхоачашъяьй фабрика коллективо. Шин шера планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья 90 эзар сома маьха валови продукци, хIаьта заданел совгIа маьхала йоаккхаргья 60 эзар сом мах бола продукци.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къа а хьегаш пятилетка хьалхарча шин шера плани юбилейни шера задании эггара хьалха кхоачашйир вокхагIвола мастер Ляндрес Александр Абрамовича кулгалдеча переплетни цеха коллективои мастер Ахильгов Османа Ахьмад керте латтача пластикатни цеха болхлошеи.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

* * *

«ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа къахьегача «Южэнерготеплоизоляция» треста Грозненски участка изолировщикаша дика толамаш доахаш ханал хьалха чаккдаьккхад пятилетка хьалхара шин шу. Дерригача технико-экономически хьоккамий пятилетка хьалхарча шин шера заданеш 15 декабре кхоачашъяьй цар. Укх юбилейни шера тIайийца хинна декхараш а дикка тIеххкхоачашдаьл участка коллективо. Дукха теплоизоляционни балхаш даьд цо «Грозэнерго» районни энергетически управленена чуйоагIача теплоэлектропентралешка.

Къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ ба укхаза изолировщикаш З. Асуева, Ш. Гайрбекова, Т. Хасбулатова, В. Сердюкова, кхыбараш

Х. СУРУДЖАНЦ.

* * *

Пятилетка хьалхарча шин шера плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдаьд «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. 11 декабре рапорт делар цар мехкдаьтта даккхара шин шера план кхоачашъярах. Духхьал дIабахача цхьайтта бетта планал совгIа цар даьккхар 37,1 тонн «Iаьржа дошув», заданел совгIа маьхала яьккхар 317 эзар сома маьха товарни продукци.

Декабрь бетта хIара дийнахьи буси планал совгIа 258 тонн мехкдаьтта доахаш къахьийгар управлене коллективо. Цулухьа мехкдаьтта даккхара укх юбилейни шера плани 21 декабре кхоачашъяьй по. Планал совгIа доаккхаргда итташ эзараш тонн мехкдаьтта.

Укх шера мехкдаьттахоша кхояьй 878 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 3,8 процент тIеххкхоачашъяьй цар.

Социалистически яхье хьалха латт К. Ю. Газиева кулгалдеча шоллагIча РИТС-а коллектив. Планал совгIа даьккхача мехкдаьттах дукхагIдар цо даьккха да.

Е. ИВАКИНА,
тха штате йоаца корр.

«САЛЮТ-6»: НИКЪ ДIАХО БЕШ БА

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНИ Ю ЦЕНТР, 24 декабрь. (ТАСС) Ши кIира чакхдьннад космонавташ Романенко Юрийи Гречко Георгийи орбитальни никъ беш бола.

ДIадахача ден программа доккхагIдола дакъа медицински тохкамаш дара хетадаь хилар. Космически никъ бара практике эггара хьалха деш хилар космонавтий цIий лелара комплексни тохкамаш. Уж тохкамаш кхоачашдир реограммана, баллистокардиограммана, кхыча хьоккамашта регистраци а еш «Полином-2М», «Реограф», «Бета» яхача дукхафункциональни аппаратура новкъосталца. Цу эксперименташа торо хулийтаргья космосе никъ бара тайп-тайпара этапашка космонавта организме цIий дIа-юха нийсдарен дега сократительни функцеи башхалоний хьакъехьара даннеш хьаэца. ХIаьта иштта «Чибис» яха вакуумни костюм тIаювхача хана дега-сосудистий системана тохкамаш а даьд.

Медицински тIахьожама даннеша, хьахьоккачох, экипажа шинна а сага могашал дика я. Командира ихa беттaлу минута 65-зза, бортинженера — 55-зза. Артериальни давлене боарам боагI-боагIачов лаьрхIача ртутни столба 130—65, 115—55 миллиметр ба.

Тахан программа кхоачашъеча хана цхьайолча бортови системашка контрольни хьожаш я экипаж, хIаьта тохкамаши эксперименташи яра дIахо Iилмани фотои аппаратура кийчъеш а хургья. Космонавташ иштта велоэргометра тIа физически упражненеш еш а ба.

«Салют-6» яхача станце тIара балха дя чакхдовл московски ханах 23 сахьат даьлча.

ЙОЛАШ Я ШЕРА ПЛАН

Парте XXV-ча съезда, пул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий, СССР керда Конституци тIайийцача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе решенеша къахьегамеи политически хьинар айдаьча Нохч-ГIалгIай книготорга коллективо, керда социалистически декхараш тIа а ийца, 23-ча декабре кхоачашъяьй юбилейни шера план.

Еррига тикаш, киоскаш, лоткаш, хIаьта иштта книготорга базеи бибколлектора лоархIаеннай шоаш тIайийцача декхарех. ХIанз планал совгIа коллективо беча балха юкъе хьалхле лелаю № 1 (зав. Н. А. Яресько), № 6 (зав М. З Дончаева), № 20 (зав. К. С. Подольская) йолча тикай коллективаша. Шу чакхдалалехьа торга коллективо итташ эзараш сома маьха книжкаш а дехка, итталгIча пятилетка кхоалагIча шера дика лард йолларгья.

Х. МАГОМАДОВ,
Нохч-ГIалгIай книготорга директор.

ТIАДОАГIАЧА ШЕРА ХЬУВКЪАМА

Шалински района «Автуринский» совхоза кхашка удобренеш дIаккхьара лаьрхIа «хьувкъама отряд» вIашагIъеллай. Цо кхашка массехк дийнахьа дIайихьай-2 эзар тонн совгIа органически удобренеш. Ерига а дIаяхьеи бIаьсти юргйолча культураша кIал дIатасеен сзараш 12 эзар тонн я.

— Кхыдолча балхех нах а техника а мукъайолча хана, Iай чакхбаккха лаьрхIад оаха из болх, — йоах боахама керттерча агронома Алавдинов Iальлас, — из ха я цу балха агротехнически дикагIъяр а.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

КЕРДА МУЛАШ

Пятилетка кхаь шера план 1978 шера 7 октябрь хьатIаотташ кхоачашъе декхар тIайийцад Ачхой-Мартановски района къахьегамхоша

Чакхдоалаш латт 1977 шу — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизаи СССР керда Конституци хьакхайкадаьи шу. КПСС XXV съезда решенеш тIагIертта кхоачаш а еш, Ачхой-Мартановски района юрта боахама къахьегамхоша, берригача советски наха санна, производственни толамашца белгалдаьккхад из. Сийленца чакхдаьхад юбилейни шера белгалдаь хинна мулаш: 7 ноябре, ханал хьалха, декхарашка лаьрхIа хиннача тайпара, кхоачашъяьй района лаьтта лелaдерашеи хьайбаш лелaдерашеи шоаш йоаккхаш йола продукци паччахьалкхенга йохкара пятилетка шин шера планаш. 1976-чеи 1977-чеи шерий заданел совгIа мехкага кхаьчал 3160 тонн ялат, 7250 тонн шекара свеклаш, 7625 тонн баьцадаараш, 2310 тонн сом, 188 тонн дулх, 495 тонн шура, 17 тонн тха.

Кхашкарчеи фермашкарчеи къахьегамхой творчески хьинар айденнад районе, дийбад хьалхалаттарий мугIараш. Эггара дикагIа толамаш даьхад шоай продукце дерригa тайпаш кийчдара пятилетка кхаь шера планаш хIанзле а кхоачашъяьча «Новосельский» совхоза коллективо. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна тIайийца хинна декхараш ханал хьалха кхоачашдара хьакъехьа районе эггара хьалхарчарца рапорт деннад «Самашкинский» совхоза къахьегамхоша.

Хьинар чIоагIа айденнад хIанз тха къахьегама коллективашка. Творчески хьинар чудоссадаьд тхона КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешеи Л. И. Брежнева къаьгача оарцагIвоаккхача къамаьлацарча выводашеи. Горячеводски бурувдеттараша дIадолалаь патриотически гIулакх хьал а лаьца, оаха массане а цхьатарра лаьрхIад Даьхен сий лакхдара къахьегача керда толамаш дахар духьа лелаеча социалистически яхьа юкъедаха: юртбоахама продукци 20740 тонн ялат, 55500 тонн шекара свеклаш, 84800 тонн баьцадаараш, 32700 тонн сом, 3075 тонн дулх, 10730 тонн шура кийчъяра оттаяь пятилетка кхаь шера планаш ханал хьалха, 1978 шера 7 октябрь — СССР кердача Конституце шу дуза ди хьатIаотташ кхоачашъергья оаха. Цо тхога йиш хулийтаргья шу чакхдалалехьа кхаь шера заданел совгIа паччахьалкхенга тоъал дукха продукци йохка, цу даькъе — 3500 тонн ялат, 7500 тонн шекара свеклаш, 8000 тонн баьцадаараш, 2500 тонн сом, 200 тонн дулх, 500 тонн шура.

Пятилетка хьалхарча шерашка даьрий кIоаргга анализ яро тхога йиш хилийтай Iилман ларда тIа нийсъянь, тIайийца доккхий декхараш толаме кхоачашделга Iалашдеш йола мероприятеш кийчъе. Цу цхьан ханна керттера уйла тIаяхийтай оаха лаьтта леладара юкъара культура дикка лакхъяра, техниках, хий дехкача лаьттах, минеральни органически удобренеех эффективне гIа пайда эцара, йоархIех кхаш цIендар духьа лоаттабеча къовсама. Цу гIулакха вIашагIъехкай тележкаш а тIехьа 80 трактор, эшшача боараме мухь тIабувтта-боассабу техника шоай доалахьа йолаш йола кхаш леладу механизированни отрядаш. Пятилетка кхоалагIча шера хьувкъама лаьрхIа 10 эзар гаргга тонн минеральни удобренеш товсаргья оаха — 1975 шерарчул шозза дукхагIа. Шозза — Iайн бIаьстан юххье, ялат дегIаaха доладеннача хаппеи подкормка ергья оаха гурахьа дийнача ялаташта. Кхашка дIахьоргья 50 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш органически удобренеш.

Хадданза ялат дукхагIа дахар лоархIамегIара декхар да. Хий дехкача лаьтта хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача доала ялат 35 центнерга дIакхоачадеогда оаха. Февраль бетта юххье кийчъяь йоаккхаргья оаха догIан хьисапе хий детта ерриге техника, хий уха харшаш цIендаь, гидротехнически гIирсаш тоадаь доахаргда.

23-гIа февраль хьатIаотташ кийчъяь йоахаргья тракторашеи кхыйола юртбоахама техникеи. Цун балха овсарле лакхъяр духьа бIаьстан юхьера культураш дIаера механизированни отрядаш йизза вIашагIтохаргья, кхы тIа а вIашагIйохкаргья ялаташ чуэца-дIакхухьа комплексаш.

Бизза пайда эцаргба фермай продукци дукхагIа яккхараи кийчъяраи долча дерригача кхоачамех. Хьайбаш дIахо дебале лаьрхIад мероприятешка. Дерригa доахан цхьана планагIа лаьрхIачул 805 бежан дукхагIа хулийтаргда цу юкъа, цу даькъе детта доахан — 350 етт. 2000 дукхагIа хулийтаргья хьакхарч, цу даькъе нана хьакхарч — 500.

Цу цхьан ханна вIаштIехьдоаккхаргда оаха доахана продуктивность дикка лакхъелга. 1978 шера юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара йоаккха шура 130 килограмм дукхагIа хулийтаргья. Лоам дажа дахийтача хьайбашта деннеи бийсаннеи тIадетталу дулх 150 граммага дIакхоачадергда. Дажаш 2350 бежан — соахка аьхкичул 450 бежан дукхагIа хургдолча Ялхорой лоамашкарча альпийски дьгIенех пайда дикагIа эцаргба.

Хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара даькъе доахаргдолча толамий лард — доакъарий чIоагIа база. ЛаьрхIачул дукхагIа кийчдаьд оаха гIожеи мошеи доакъараш, цу даькъе сенажи баьца хьоари — шозза хIана кийчдаьдац аьнна, уж дикагIа хургдола гIулакх даьд. 1978 шера кхы тIа а 150 гектар лаьтта чулаьца цкъа дIайийча дукхача шерашка тIаювла баьцаш дIаера. ШозлагIа дIаювча культураша дIалоацаргья тха 3000 гаргга гектар — укх шерарчул 400 гектар дукхагIа. Доакъараш кийчделга, цар чам тоабелга вIаштIехьдоаккхаргда.

Декхараш толаме кхоачашделга наьха кхалификацех, цар гоззалах тийша да. Iан замалахьа 100 совгIа трактористи догIан хьисапе хий деттача агрегатий машинисти кийчвергва, агрозоотехнически дешар дешаш ва хIанз 320 полеводи животноводи.

Тхоай дерригa низаш тIадерзадаьд оаха бIаьстан юхье кхашка дергдолча балхашта массе оагIорахьара кийчо яра, доахан дика Iаьнгара дахара. Яхь пайданегIа лелаергйола, кхашкеи фермашкеи производства эффективность дIахо лакхъергйолеи балха дикал тоаергйолеи гIулакх ду оаха.

Социалистически декхараш дийца а дийца тIайийцад районни партийно-боахама активе.

Дика боагIа кердача шерага

Ер шу толамашца чакхдаккха дага ба Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза хьайбаш леладераш. ШерапланагIа паччахьалкхенга дехкад 824 тонн дулх. Укх шин дийнахьа дIалу кхы а 226 тонн. Цу тайпара, шера план 170 тонн тIеххкхоачашъю коллективо.

Боахама довлахьа 1880 бежанн 15456 хьакхеи я. Цу хьайбашта Iунал деш йоккха опыт йола нах ба совхозе. Масала, дика хьоккамаш гойт скотникаша МагомадовгIар Шахьидеи Сегиртеи. Цар кхоабача хIара бежана дена буси 550 грамм дулх тIакхет, план 470 грамм йолча. Иштта толамаш доах хьакхарч лелаеча Чухардина Аниас а. Цо кхоабача хIара хьакхаина дени буси 690 грамм дулх тIакхет, план 400 грамм йолча. Хьакхарчашта дика Iунал ду Асхабов Мовлас, Межерицкая Варварас, Подлесная Нинас. План 8 йолча, цар кхоабача хьакхарчаша юкъера лаьрхIача 7—10 хуреск ю хIаране.

— Хьинарца къахьега нах кIезига бац тха коллективе, къаьгга ужжамо бола болхлой бахьан доах хьайбаш леладераша толамаш — йоах керттерча зоотехника Джамбулатов Лечас.

Боахама хьайбаш леладерий коллектив дикача гIулаххаца йоагIа кердача шерага.

М. ЦУРОВ.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ СЕМИНАРАШ

Укх деношка КПСС обкома политически дешара ЦIагIа коммунистически къахьегама школай пропагандистий шин дийнахьара семинар хилар. ЛадугIараша йийцар лекцеш укх темаех: «ХIанзара производствои къахьегама дисциплинеи», «ИтталгIа пятилетка — эффективностеи дикалеи пятилетка», «Эстетически кхетам балара лоархIаме дешаш», «ХIанзарча хьалашкара къаман кортамукъален болам», «Колхозашкарчеи совхозашкарчеи къахьегама овсарле».

Пропагандисташта хьалхашка къамаьлаш дир «Грознефть» объединене генеральни директора А. В. Сорокина, КПСС обкома лектора В. В. Банкина, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета доценташа С. П. Варламова, В. А. Кан-Калика, Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра заместитела А. А. Абрадина.

ЛадугIараша дешара документальни фильм а КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумахи СССР Лакхехьарча Совета бархIлагIа сессехи йолча материалех выставка а гойтар.

* * *

КПСС Ленински райкома заседанеи зале укх шера шоай тIеххьарча семинарски заняте вIашагIкхийттабар партийни организацей секретарий идеологически балха бола заместителаш. Цига КПСС XXV съезда дIадеххача тайпара идеологически болх комплексно вIаштIехьбаккхараи КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета бархIлагIча сессеи материалашта пропаганда яраи хетаяь доклад йир парте райкома секретара Ю. В. Мареченкова.

Гулбеннараша шоай коллективе зулзмаш ца хилийтара тIабераабаь беча профилактически балха опытах дийцар «Красный молот» завода партком секретара заместитела Л. В. Копчаковас.

Парте райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе М. И. Сальниковас белгалдаьхар кхетама болх вIаштIехьбоаккхача цхьалийта йиш йоаца идеологически балха болча секретарий заместителий лоархIаме декхараш.

КПСС обкоме, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете, облсовпрофе, ВЛКСМ обкоме

ДИКАГIЧАРНА — СОВГIАТАШ

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежай районаша, колхозаша, совхозаша, механизированни отрядаша, бригадаша, звеноша, колхозхоша, совхозий болхлоша 1977 шера юртбоахама продукташ дукхагIа яхараи кийчъяраи тIехьа лоаттаяьча социалистически яхьа итогашка.

ХьажкIаши дугеи даккхараи кийчдараи

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай

РАЙОНАШТА:

Надтеречни,

ТIайийца декхар 31 центнер йолча 2388 гектар хьажкIий хIара гектара тIара 34 центнер яккхарахи план 1500-и декхар 1650-и тонн йолча паччахьалкхенга 3553 тонн хьажкIаш йохкарахи;

Гудермесски,

ТIайийца декхар 38 центнер йолча 5410 гектар дуга хIара гектара тIара 38,6 центнер яккхарахи план 11500-и декхар 12000-и тонн йолча паччахьалкхенга 12374 тонн дуга доххарахи.

БОАХАМАШ:

Грозненски района «Атагинский» совхоз;
Надтеречни района «Братский» совхоз;
Шалински района «Джалка» совхоз;
Гудермесски района «Терек» совхоз.

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ, аргIагIа йоацаш йохка «Жигули» яха автомашинаш а хьожаеш ахчан совгIаташ деннад:

БОАХАМАШТА:

Гудермесски района «Дружба» совхоза;
Шалински района «Шалинский» совхоза;
Малгобекски района «Советский» совхоза;
Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза.

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташи аргIагIа йоацаш йохка «Жигули» яха автомашинаш а хьожаеш ахчан совгIаташ деннад:

МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯДАШТА (БРИГАДАШТА):

Сийлен грамоташ, хIараненна 1000 сом ахчеи «Жигули» яха шиъ автомашинеи:

Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза мехотряда (начальник А. Ломалиев);
Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза механизированни бригадана (бригадир Л. Евкуров).

МЕХАНИЗИРОВАННИ ЗВЕНОШТА:

Шалински района «Шалинский совхоза звенона (звеньевой С. Энгласова);

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза звенона (звеньевой Т. Баснукаева);
Гудермесски района «Дружба» совхоза звенона (звеньевой Б. Бимуштаева).

Сийлен грамоташ, хIараненна 1000 сом ахча, «Жигули» яха шиъ автомашина:

Надтеречни района «Братский совхоза мехотряда (начальник К. Гиназов);
Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза мехотряда (начальник А. Латышев);
Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза мехотряда (начальник Н. Шахтамиров).

Сийлен грамоташ, хIараненна 800 сом ахча:

Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза мехотряда (начальник Л. Захаев);
Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза мехотряда (начальник И. Баснукаев);
Шелковской района «Коминтерн» колхоза мехотряда (начальник В. Ерошкин);
Грозненски района «Гикаловское» яхача ОПХ мехотряда (начальник А. Жуков);
Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза мехотряда (начальник А. Хачураев).

Сийлен грамоташ, хIараненна 500 сом ахча:

Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза мехотряда (начальник Т. Халидов);
Шелковской района «Червленский» колхоза мехотряда (начальник Д. Стороженко);
Шелковской района «Красный пахарь» колхоза мехотряда (начальник Я. Агаспаров).
Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза мехотряда (начальник Д. Витергаев);
Шалински района «Джалка» совхоза мехотряда (начальник Б. Саидов).

МЕХАНИЗИРОВАННИ ЗВЕНОШТА:

Сийлен грамоташ, хIараненна 500 сом ахчеи «Жигули» яха цхьа автомашинеи:

Грозненски района «Атагинский» совхоза звенона (звеньевой Ш. Гайтамиров);
Шалински района «Джалка» совхоза звенона (звеньевой Л. Боршигов);
Гудермесски района «Терек» совхоза звенона (звеньевой С. Геримсултанов).

Сийлен грамоташ, хIараненна 300 сом ахча:

Грозненски района «Атагинский» совхоза звенона (звеньевой Б. Ваганов);
Шалински района «Джалка» совхоза звенона (звеньевой А. Зармаев);
Гудермесски района «Терек» совхоза звенона (звеньевой С. Байгериев);
Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза звенона (звеньевой А. Алихаджиев).

Сийлен грамоташ, хIараненна 300 сом ахча:

Шалински района «Шалинский» совхоза звенона (звеньевой З. Мичураева);
Урус-Мартановски района «Горец» совхоза звенона (звеньевой З. Абуева);
Шалински района «Автуринский» совхоза звенона (звеньевой С. Таманаев);
Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза звенона (звеньевой Т. Кастрикова);
Гудермесски района «Терек» совхоза звенона (звеньевой Э. Абдулмуслимова).

Сийлен грамоташ, хIараненна 200 сом ахча:

Гудермесски района «Кошкельдинский» совхоза звенона (звеньевой Х. Акбулатова);
Шалински района «Шалинский» совхоза звенона (звеньевой М. Бачалова);
Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза звенона (звеньевой Т. Янаева);
Шалински района «Джалка» совхоза звенона (звеньевой Я. Хусаинова);
Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза звенона (звеньевой Б. Орцуева);
Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза звенона (звеньевой Э. Абдулвахабова);
Шалински района XX партсъезда цIерагIча колхоза звенона (звеньевой И. Акбулатова).

Шекара свекла яккхараи кийчъяраи

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай:

Гудермесски района,

план 220 центнер йолаш 1275 гектар шекара свекла хIара гектара тIара 224 центнер яккхарахи план 23000-и декхар 25000-и тонн йолча паччахьалкхенга 28202 тонн шекара свекла йохкарахи.

Баьцадаараши коартолаши яхараи кийчъяраи

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай:

РАЙОНАШТА:

Грозненски

2466 гектар баьцадаарий хIара гектара тIара 131 центнер яьккхарахи план 33800-и декхар — 34500-и тонн долча 42253 тонн баьцадаараш паччахьалкхенга доххарахи.

Ачхой-Мартановски

2905 гектар баьцадаарий хIара гектара тIара 99 центнер яккхарахи план 27700-и декхар 29500-и тонн долча паччахьалкхенга 30561 тонн баьцадаараш доххарахи.

БОАХАМАШТА:

Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза;
Грозненски района «Юбилейный» совхоза;
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза.

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ, аргIагIа йоацаш йохка «Жигули» яха автомашинаш а хьожаеш ахчан совгIаташ деннад.

МЕХОТРЯДАШТЕИ БРИГАДАШТЕИ:

Сийлен грамоташ, хIараненна 1000 сом ахчеи — «Жигули» яха шиъ автомашинеи:

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза мехотряда (начальник Л. Лебеденко);
Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза бригадана (бригадир М. Тепсуркаев);
Грозненски района «Пригородный» совхоза бригадана (бригадир С. Муталиев);

(Йистедоалар 3-гIча оагIо тIа).

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

ДЕГIАЙОАЛАЕ ОТЧЕТИЙ ПРАКТИКА

СССР кердача Конституце тIа белгалдоаккхаш а дIачIоагIдеш а да Советашта, бахача наха кулгалдеча органашеи кулгалхошеи, иштта депутаташа харжархошта отчеташ телара гIулакх. Из дош чIоагIа уйла а еш деладу Грозненски городской Совета халкъа депутатий исполкомо. ХIара шера Совета, иштта къахьегамхой коллективашта, нах бахача моттигашка хулача собранешка гулбеннарашта отчеташ тел цо. ХIаьта массаза а лакхача организационни боарамс, депутаташа дазза дакъа лоацаш, шерра критикеи самокритикеи еш а чакхъювл отчетни сессеш.

Горисполкома, цун отделий, управленей балха стилаи методаштеи, организационно-массовой балха хьала, боахамеи социально-культурни гIишлошъяра планаш кхоачашъяра анализ ю Совета сессешка, къахьегамхой собранешка. Жилищно-коммунальни боахама, торговлеи бытовой гIулакхаш дареи, иштта нах хица Iалашбара, чубаха цIеноц, берий яслеш, бешамаш хьалъяра, квартирашта ремонт яра, уж дIахьежаяра, города транспорта балха дешашта тIаерзаяь дукха предложенеш тел, замечанеш ю укхаза. ХIаьта де дезар дара отделашка, управленешка е боахама органий кулгалхошка дIайохийт уж, цхьаяраш ше а къестаю горисполкомо.

Статусах долча Законах когIортилга а еш харжархошца хан-ханнахьа вIашагIбетталу, царна отчеташ тел городской Совета, цун исполкома решенеш йовзийт дукхагIболча городской Совета депутаташа. Соахка депутаташа отчеташ яьй 18360 харжархочо дакъа лоацаш хиннача 665 собране, хIаьта укх шера 11 бетта — 13000 харжархо хиннача 433 собране.

Депутаташка отчеташ яйтара, харжархошца вIашагIбеттабалийтара эшараш вIаштIехьдоах, хиланза яргйоаца справкаши материалаши лоаттаярна гIо-новкъостал ду горисполкомо. Отчеташка дакъа лоац общественни организацеша.

Боахамеи социально-культурни дегIадахкара планаш кхоачашъяра тIахьехаш я исполкома, цун отделий, управленей, иштта городской Совета депутатий отчеташ. Промышленни предприятей коллективаша ханал хьалха кхоачашйир дукхагIйола лоархIамера изделеш йохкареи хьяреи цхьайтта бетта планаш. Планал совгIа ехкай 11,2 миллион сома маьхa продукци. План тIехкхоачашъяьй городской Совета тIахьожам лоаттабеча моттигерчеи кхачани промышленностей ерригача предприятешa. Дикка дегIаденад бытовой гIулакхаш делга. XV-гIа хержача городской Совета депутаташка даьча 75 наказах 68 кхоачашдаьд, вожаш кхоачашдеш да. Кхоачашдаьд XVI-гIа хержача Совета депутаташка денна 8 наказ а.

Грозненски горисполкома, цун отделаша, управленеша къахьегамхой сессешкеи собранешкеи, иштта депутаташа харжархошта яьча отчеташка хьежай республика Лакхехьарча Совета Президиум. Iоазь опыт йоашх, цунца цхьана долаш дола кхоачамбоацараш гучадоах тIаийцача соцам тIа.

ХIанз а харжархошца цахаддаш бувзам лелабац, шера шоззанел кIезигагIа йоацаш, статуса Законо дIадехкача тайпара, отчеташ телац городской Совета берригача депутаташа. Цхьайола моттигаш нийслу хIаране къаст-къаьста а ца телаш массехк депутат вIашагI а кхийте отчеташ телаш. Цо лохбу шоай округа харжархошта хьалхашкара бехктокхам.

Исполкома, цун отделий, управленей кулгалхоша гражданашта, иштта депутаташа харжархошта еча цхьайолча отчетий собранеш организационни боарам лоха болаш, нах кIезига хьабаьхке я лерттIа дакъа ца лоацаш а нийслу. Массаза а протоколаш увттадац собранешка. Шийхинахьа гражданий предложенештеи замечанештеи жоп дала, дезар де тардалийтац цу гIулакхаша.

Къахьегамхой собранешкеи нах бахача моттигашкеи вIалла а къамаьлаш ца деш я цхьайола исполкома отделаш. Предложенеши критически замечанеши кхоачашъяра, уж яшхара кхоачам хиллал хIанз а болх беш яц горисполком, шоаш цу гIулакхех даьр дувцаш царга хан-ханнахьа хоам бац.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахилга, исполкомо, цун отделаша, управленеша сессешка, къахьегамхой коллективай собранешка, бахача наха хьалхашка, хIаьта иштта депутаташа шоай харжархошта хьалхашка отчеташ яр дIахо тоадара хоадам болла мероприятеш оттаелга хьадийхад Грозненски городской Совета халкъа депутатий исполнительни комитетагара, СССР Конституцеи статусах долча Законои дIадехарий чIоагIа лоархIам а беш.

Отчетни сессеш яра боарами эффективности лакхъелга, уж кийчъеча депутаташ, массазара комиссеш, советски актив шерагIа юкъеозилга дIахо дегIадоаладе декхарийла я городской Совета исполком. КIоаргагIа анализ е еза боахамеи социально-культурни гIишлошъяра, харжархой наказаш кхоачашдара, организационно-массови болх тоабара гIулакхий формаш методийн.

Нах бахача моттигашка, предприятешка, организацешка, учреждешка хулача къахьегамхой собранешка исполкома отчеташ кийчъелгеи чакхйоахилгеи тоаде, уж хан-ханнахьеи планагIеи хулийтилга вIаштIехьдаккха, къахьегамхой собранешка отделашеи управленешеи отчеташ яра бола тIахьожам чIоагIбе беза.

Депутатий статусах долча Законо дIадехарашка хьежжа городской Совета хIара депутата шера шоззанел кIезигагIа йоацаш харжархошта а Совета шийбалхах а отчеташ телилга вIаштIехьдоаккхилга хьадийхад городской Совета исполнительни комитетагара.

Харжархой округашка цар болх вIаштIехьбаккхара, харжархошта депутаталла харжа шоай кандидатураш оттаьча къахьегамхой коллективашкеи общественни организацешкеи отчеташ яра цахаддаш депутатацта новкъостал делга, Советий балхахи харжархой наказаш кхоачашдарахи йолча материалашца уж Iалашбелга, цхьана вIашагIкхийтта депутаташа отчеташ елга дIадоаккхилга, депутата хIара отчетах дола собране протокол исполкоме хьадайтаргдола гIулакхаш вIаштIехьдоахилга.

Парте XXV съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеш, иттлагIча пятилетка планаш ханал хьалха кхоачашъяра, жилищно-коммунальни, культурно-бытовой, торговле эшаращца баха нах дикагIа Iалашбара дешаш вIаштIехьдахара къахьегамхой тIаберзабара организационно-массови балха ерригача формаех шерагIа пайда эца декхарийла я Грозненски горисполком. КПСС XXV съездо, СССР Конституце дIадехараш кхоачашхургдолаш исполнительни органаша шоаш хержача органаштеи депутаташа харжархоштеи телача отчеташта пайданегIа йола система оттаелга районни городскойи Советий исполкомашта тIадиллад Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо. 1977 шера январь бетта исполнительни комитеташа Советаштеи депутаташа харжархоштеи отчеташ ялар мишта лел хьожилгеи 1978 шера январе-феврале бокъонца кийчо а яь организационни отчетни сессеш елгеи могадаьд райгорисполкомашта.

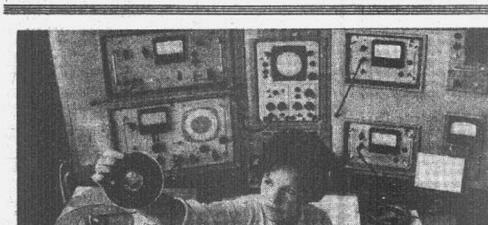

ЯРОСЛАВСКИ ОБЛАСТЬ. Переславски химически заводе промышленни арахеца доладаьд бытовой магнитофонни аппаратурана эцаш дола А4409-6 «Б» яха керда магнитни лента. Из керда лента электроакустически физикомеханически хьокхамаш дикагIа долаш да.

Шу чакхдаллалца 100 миллион метр совгIа цу тайпара лента мехка тикашка дохка дIадохьийтаргда.

СУРТА ТIА: лаборант-акустик Л. М. Цыганова лентага хьожаш йоал.

С. МЕТЕЛИЦА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИРАЗ ДАХЬА ЗАКОН

ЙОВЗАШ ЙОЛА ТАЙПАН ЦIИ

СССР кердача Конституце проект ювцача хана а вIашагIлеттаденнад тхо къаьнача коммунистаца пенсионераца Емельянов Иван Егоровичаца. Цхьабола нах ба, йоахар цо цу хана, Конституце енна бокъонаш дика ха а ховш, царех шоашта пайда эца гIерташ, шоай декхараш диц а деш.

— Геттара дика да, — йоахар цу хана Иван Егоровича, — уж тайпа нах дукха боацеш а хIаьта хIара шу ме дала кIезигагIа хулаш а хилар. Кастта уж тайпа нах вэй общества вIалла хургбац аьнна а мотт.

Къаьстта новкъа дар цунна шоай декхар во кхоачашдеш гIулакхера нах хилари Даьхен рузкъа Iоадар духьа пIелгах пIелг а ца тохаш, паччахьалкхено луча гIойленех кхычарна нийсса пайда эцаш нах хилари.

— Кхетадац аз, вахаре кхоачашде малагIа гIулакх хьалхашка оттадаьд цар шоашта? Ваха ха деза, яхаш доккхал а ма дой юккъе гIолла. Бахаш бий хьогI уж-м? Хетаргахьа духхьала кеп увттаю-кх, — йоахар цо раьза воацаш.

СССР Лакхехьарча Совета ворхIагIча сессе Конституци тIаийцачул тIехьагIа бIаргавайра сона из шозлагIа.

— ДагадоагIий хьона Конституце проект ювца йолаьча хана вайна юкъе хинча къамаьл? Бакълуар со цу хана паччахьалкхенна пайда ца бу нах ла йиш яц, яхаш. Дешал хIанз ер, — пIелг тIахьекхар Иван Егоровича Конституце 60 статья тIа «Общественно-пайданеча къахьегамах къехкилга социалистически общества принципашца тарглургдолаш дац», яздаьд статья хаддаш.

Котало яьккха саг санна бIарахьежар из сона, аз статья ешаш.

— Хьалха хиннача Конституце тIа-м дацар хьона уж дешаш. Вай мехка керттерча Закона тIа цу тайпара дешаш юкъедоаладар халкъо дIадийха хила деза-кх? Цо хьахьокх вай дар дизза халкъа Iаьдал хилар. МалагIча капиталистически мехка ду халкъо аьннар? Цхьаь цхьан мехка дац, — аьлар цо, кердача Конституцех доккхал деш.

Лист хьакIалтIа а яьккха цхьаьккха пункт еш Иван Егоровича. «Общественна болча пайдана къахьегарои цунах хьахулараштен белгалдоах обществера сага гIулакхаш...»

— Ши мугI мара бац, тIаккха чулоацам! Мел сий ду цу дешаша хьаьнала къахьегача сага! Харц гIулакх да цхьайолча хана лоалаха баха, къахьегамца сий даьккха нах вай кхоачамболлаш ца лархIар, теркал ца бар, доагIа сий ца дар. Сий долча къахьегамхой бIарчча династеш я тха колхозе. КIезига ба уж бовза нах!

Колхозе дика йовзаш я Бугаевар тайпан цIи. Кхоачареи хийреи нах а ба царна юкъе, вешта, цхьа тайпан цIи нийсъенна а ба, кхоачара беце а. Цхьабакъда Бугаевар тайпан цIи мел лелаеш вола саг — сий дола къахьегамхо, лаьттанцара болх безар ва. ХIаьта цар берааш, дерригаш хIана лац аьнна, даьй лерагIа долхаш я да.

— Мишта вIаштIехьдувл даьй-ноанойи шоай тIехье къахьегам безаши ахархочун балха тIера йолаши хьалкхее. Агитаци-м яц цар? — хьаьттар аз Емельяновга.

— Цар цагIа дукхагIа йолча хана дувцар лаьтта, техника тоаяр, ялат хьувкъадар, кхыдола юрта боахама балхех лаьца къамаьл хул, юххе бераш а долаш. Из я-кх цар агитаци.

— 25 шу хургда Бугаев Николай Павловича колхоза жа деладу. Кхыча тайпара аьлча — хьинаре болхло, дика да. Дукха да Николай Павловичага хьаьнала къахьегарах тийнна совгIаташ, сийлен грамоташ. Жена тIера тха даккхареи Iоахарий кхедареи планаш кхоачаш ца еш цхьаккха шу дIадахийтац цо.

Цун воI Иван хьайбаш леладер хилазар. Цхьабакъда колхозе цул дикагIа механизатор нагтахьа мара вац. ХIанз слесарь-электрик ва из колхозе.

Ерригача колхозо накъабаьхар 1941 шера тIем тIа болхаш Бугаев Петр Андреевичи цун воI Андрейи. Колхоза коа гIолла дIа-хьа кхар цу дийнахьа Петр Андреевич, бIаргтехар ше цу аьхки болх бе лийрхIача йол хьокхача косилках, жатках, кулг хьекхар говрий касэрех, тIаккха тIем тIа вахар.

Немецки фашисташ бохабаьчул тIехьагIа цIа а баьхка, юха а лаьттанца дийзар цар шоай вахар. Пенсионераш ба хIанз 80 шу совгIа ха йола Петр Андреевич а дун воI Андрей Петрович а. Эггара зIамагIа вола Петр Андреевича воI — Владимир колхозе дикагIвола механизатор ва, юкъера воI, Михаил, эскаре ва дукхкхача хана.

Петр Андреевича дега боккха тоам бу Андрей Петровича бераша — Андреен Александреи. ЦаI агроном ва, шоллагIвар — механизатор. Керттера дар да лакхара культура йола боахам яха цIи лелаеча колхозе шаккхе а ялат кхедеш хилар. Иштта ба Бугаевар.

— «СССР гражданий шошоай доалахьен лард я къахьийга хьатIаденар,» — аьннад кердача Конституце 13-ча статья тIа. Нийса дешаш да уж. Къахьегача сага дега тоам беш а да, — йоах Иван Егоровича. Цо дувц дIахо шоай колхозерча Лазаревар дезалах.

ТIем тIа ваха дукха ха яладехьа каьхат дера Лазарева Мария Егоровнайга мар фашистски гIаьрахошта майра духьаллаташ кхелхалга хоам беш. Кхаь бераца — Петрца, Владимирца, Александрайца йисар Мария Егоровна. Ювцъ йиш йоаца хало тIакхаьчар цунна. Цхьабакъда йоханзар. Сатессача дена боад къовлабаллалца къахьегар, болх бе бераш Iомадора. ХIара шу ме дала чIоагIлора колхоза экономика. Цунца цхьана тIакхетар колхозхошта доагIар.

Цхьа ха яьлча шаккхе воI цIеноши а даь Iохоавир. Ийцар керда мебель, цIагIа лелаю хIамаш. Цул тIехьагIа массане а цхьана ахча а Iоадаь, хьалха цаI, такха шоллагIьяр легковой автомашинаш ийцар. Из рузкъа духхьал колхозе хьаьнала къахьегаш даьккхача ахчах Iалашде вIаштIехьдаьлар.

ХIаьта вежараша Лазаревар мел дика къахьег хьагойт укх хьокхамо. КхоалагIа шу да ялат чуэцача хана комбайнера Василий Михайловича кулгалдеча звенос хьалхара моттигаш йоаха. Укх шера цу звенона юкъейоагIача кхаь комбайнаца 20 эзар центнер совгIа ялат аьрдар Василий Михайловичен цун новкъосташен, хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40 центнер ялат чу а дахьаш.

— Iа моллагIча сагIорахьа даьккхача а къахьегам — дерригне корта ба. Сага мах бац тIадувха барзкъа дика хиларах е деша дукха ваьгIа хиларах, сага мах бу, цун сий ду обеществана цо беча пайдага, цун къахьегамга хьежжа.

Иштта йоах Иван Егоровича.

А. ЗИМАРИН.

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

ГIУЛАКХА БЕХКТОКХАМ БОВЗАШ

Советски Iаьдал латтача шерашка довзаргдоацаш эргадьннад вай юртий сибат. Къаьстта дукха керда эргалонаш хилар республика нах бахача моттигашка Сийлахьбоккхача Октябра 60 шу дизара накъадахара вай мехка шерра кийчо еш хиннача юкъа. Атта юрт хургьяц вайцига укх тIеххьарча цхьан-шин шера керда клуб, школа, медпункт, тика, никъ кьа ца беш.

Цу тайпара дика хувцамаш дукхагIа ме хул дукхагIа айлу юртий, станицай, поселкай Советий лоархIами сийн.

Боахамеи культурни гIирсаш хьалдеча халкъа депутатий Советий бехктокхам дикка айбалар эггара хьалха дувза доагIа цар материальни база чIоагIъярца, паччахьалкхеи планаши директиваши кхоачашъелга Iалашдеча лоаца дакъа доккхагIа хиларца, Советашта кулгалде парте дукха керда халкъа боахама специалисташ хьожабарца.

Юртий, станицай, поселкай Советий председателашта юкъе 61 саг е 35 процент бараш лакхера образовани йолаш ба. Укх шера июль бетта Советашка хержача депутатех 1131 саг лакхереи 2979 саг юкъереи образовани йолаш ба. Хьалха дIаихача хоржамашка белгалбаьхарашта юкъе цу тайпара бараш дукха кIезигагIа бар.

Советий болх тоабара хоадам бола мероприятеш белгальяхар «Боахамеи социально-культурни гIишлошъечеи наха коммунистически кхетам лучеи Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий юртийи поселковии Советий лоархIам дIахо айбара де деварех» аьнна республика Министрий Совето 1977 шера 25 мае тIаийцача соцамо.

Из соцами КПСС ЦК, Советски правительства лоархIаме документаши ларде а лувцаш юртий, поселкай Советаша шерра яхь йоаржаьяр юртбоахамеи промышленни производства эффективности балха дикали айяр духьа. Цу хьакъехьа Шелковской районерча халкъа депутатий Каргалински станични Совето дIайолаяь инициатива шерра хьаллаьцар республике. Из бехктокхаме декхар шоашта тIаэцалехьа юртий, поселкай, станицай депутаташа кIоаргга анализ йир 1976 шера шоашта карагIдаьначун, лаьттани хьайбайи продукци дукхагIа яккхараи йохкараи, юрташ эргайоахаш тоаяра, торговлеи бытеи гIулакхаш тоадара керда социалистически декхараш тIаийцар юрташкарча ерригача Советашка яьча сессешка, къахьегама коллективай собранешка, гражданий сходашка.

Дукххача Советий исполкомаша Iалашдир шоаш тIаийца социалистически декхараш хачал хьаяха кхоачашделга. Царех я Гудермесски районера Суворов-Юртовски, Грозненски районера Пригородненски, Шалински районера Дуба-Юртовски, Веденски районера Тазен-калински Советаш.

Къаьстта белгальяккха йоагIа укх тIеххьарча хана боахама а социально-культурни а дешаш къестадеча шийн влияни дикка чIоагIъяь йола Суворов-Юртовски Совета исполком. Цун заседанешка, Совета сессешка укхаза каст-каста дувц «Новогрозненский» совхоза производство дегIайоалаярца дувзаденна дешаш. ХIаьта ховш да экономика дегIаярга хьежжа мара социальни декхараш кхоачашде а йиш ца хилар. Цудухьа цох лаьца совхоза кулгалхой докладашка ладувгI Совето, цу хьакъехьа царна рекомендацеш тел, эшаш моттиг хилча лакхе латтача Совета исполкома хьалхашка дош оттаду.

Совето яхьи хьалхалатта опыти шерагIа йоаржаяра оарцагIйоох шийн массазара комисеш, депутатски посташ, шоай лоIамера общественни организацеш. Цу дерригне дикка новкъостал даьд «Новогрозненский» совхоза шийна хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара. Лаьттани хьайбайи керттера продукци яккхара итт бетта заданеш дикка тIеххкоачашъяьй. Шура 102 процент, дулх — 171, комсаш — 136, ялат — 152, баьцадаараш 100 процент даьхад.

Хадданза тIахьожам лоаттабу Совето юрт эргаяьккха тоаяра, торговлеи бытеи гIулакхаш чакхдахара дешашта а. ХIанз юрта Совета доазон тIа 10 тика, быта ЦIа, шиъ библиотека, кхоъ школа, культура ЦIа, бувзама отделени я. Дукха ха йоацаш, депутаташа хьинаре дакъа а лоацаш, болх бе йолаялийтар автоматически телефонни станци, чакхдоаккхаш латт берий беш хьалъелга.

Юрта жилищно-коммунальни, боахамеи гIишлошъяреи массазарча комиссе хадданза тIахьожам лоаттабу юртахошта эша гIирсаш хьалдара гIулакха.

ИIаьххача хана бокъалгахьа даккха ца могаш дусар юртара цхьабола нах хица Iалашбар гIулакх. Бакъда, депутаташ цу гIулакха оарцагIбаьлча гIулакх дукха ха ялалехьа вIаштIехьдаьлар.

ЛоархIаме да укх тIехьарча хана юрта Советаш дукхагIа шоай балхаца дувзаденна керттера дешаш къестаде, кIоаргагIа уж довза, тахка гIертилга. Цу дерригне шийн дика влияни ю совхознии колхознии производство дегIайоалаяра, социально-культурни гIулакхаш чакхдахара. Иштта, Грозненски района Победински, Урус-Мартановски района Гойски юртий Советий сессей, исполкомий заседаней повесткага хьежача гуш да цар теркама кIал ялат дIадера, хьайбашта Iан кийчо яра, фу Iалашдареи лоаттадареи, техниках дикагIа пайда ийбара, хьайбаш леладерашта культурно-бытови гIулакхаш лоаттадара дешаш хиннилга. ХIаьта керттердар уж дешаш укхаза хетара е моттийта а ца дувцаш корта болаш чакхдоакилга да. ТIаккха шоаш цига тIаийду соцамаш кхоачашдара массазарча комиссеша, депутаташа лерттIа тIахьожам лоаттабар бахьан долаш лаьрхIар кхоачашде аьттув боал.

Гойски юрта Совета чуйоагIа Мичурина цIерагIа йола совхоз. Цу боахама экономика баьцадаараши сомй кхебара специализаци ю. Цунца цхьана толаме дегIакхувл боахаме хьайбай боахам а.

Укх тIеххьарча хана, боахама кулгалхой чIоагIа оарцагIбаьнна боллаше а, цхьа юкъ нийсъелар доахангара йоаккха шура тIа-тIа лаьгIлуш хилар соцаде ца могаш. ТIаккха из гIулакх шийна хьатIаийцар юрта боахама дешашта йолча массазарча комиссе. Депутаташа гучадаьккхар ферме дояркашта моральнии материальнии поощрени елга, хьалхалаттачарна карагIдаьннар шерра дIадовзийтилга, ма-дарра аьлча, социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга ледара оттадаь хилар.

Цу дерригнех лаьца Совета аргIанарча сессе хоам бир депутаташа. Цига ферме бу агитационно-массови болх, дояркай къахьегама хьалаш тоадара тIаберзабаь соцам тIаийцар. Цу дерригнех дика беркат даьлар. ХIаьта дирекце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша Iан хана доаркай балхацара безам совбаккхара кхы тIа а мероприятеш белгальяхар.

Бакъда, моллагIа дика хIама де лаьрхIадар аьнна хьахила пайда бац из вахаре бокъонца чакхдоаккхаш ца хуле. ХIанз цу ферме шерра яьржай социалистически яхь, хIара кIира балха итогаш ю. Котбаьннарашта тайп-тайпарча боарамагIа йиъ преми лу.

Чакхдаккха дагадехача моллагIча дикача гIулакха юкъе ца йоагIаш йисац юрта Совета депутат доярка Адуева Тамара. Шера план 1782 килограмм йолча алхха итт бетта ше гIулакх деча хIара Iаттагара 2309 килограмм шура яьккха карагIдаьннад цунна. Цун уллув болх беш ба хьалха доярка говзал караерзаяра цо новкъостал даь бола Багуева Зайдат, ДудашевгIар Сацитен Яхеи. Уж а шоай декхарех дика лоархIабу.

Укх тIеххьарча хана Шалински районерча Дуба-Юртарча Совета балха а хьаIайнай пайдане опыт. Цун массазарча комиссеша даим шоай балха юкъмоттиге лоаттаду экономика дегIайоалаяра, Iан замалахьа болх бара школаш, культура кхуврчаш, бытови торговли учреждешеш кийчъяра дешаш, чIоагIа йоакхо ю керда социально-культурни гIирсаш юрта хьалдара. Из бахьан долаш хьалхарча ах шера итогехьа районе хьалхара моттиг яккха карагIдаьлар юрта Совета. Цо тешал ду цар депутатий, активистий хьинар укх тIехьарча хана дикка айденна хилара.

Юрта Советашта хIара дийнахьа хьалхашка увтта декхараш шерагара шерага дукхагIеи чоалханегIеи хулаш латт. Цу хьалашка керттердар эггара саготагIа дола гIулакх белгалдаккхар, хIара депутата кхоачашдулургдола декхар тIадиллар, тIаккха цу даькъе цун доагIаш дола новкъостал дар, ше дIатIаийца гIулакх кхоачашделга цунгара хьадехар да. Иштта мара айде йиш яц халкъа тешам беннарий хьинар.

В. МАРЗИЕВ,
Нохч-ГIалгIай Министрий Совета оргинструкторски отдела инструктор.

Назрановски хIамаш тегача № 3 йолча цехе дика йовзаши чIоагIа лоархIаши я пхелагIча участка хIамаш тега мотористка Матаева Зина. Берригача болхлоша санна «Юбилейни шу толаме чакхдоаккхаргда» яхача девизагIа къахьег цо. Хьадеш дола барзкъа дикеи тIехдикеи мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш дикка тIехкхоачашъю цо.

Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац Зинас. Цеха профорг я из.

СУРТА ТIА: хIамаш тега мотористка З. Матаева.

И. ОКАРОВА сурт.

ХIара балха денна — дикала Знак!

ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ ШИН ШЕРА ПЛАН

Вай республикерча транспортни предприятешта юкъе эггара хьалхарчарца «ХIара балха денна — дикала Знак!» яха химикий инициатива хьаллаьцар Нохч-ГIалгIай транспортни управленена чуйоагIача Грозненски 1572 автоколонна коллективо. Цу кердачох лаьца предприяте кулгалхой дагабаьлар дикагIболча водителашца, ремонтникашца. Цар бокххача маьхера предложенеш тийлар.

Цул тIехьагIа гучадаьлар предприяте коллективо паччахьалкхеи план толамца кхоачашъярах, производства культура, экономически эффективность, балха дикал лакхъярах кхоачамбаь Iе йиш йоацилга. Пассажирашца беш бола болх халеи бехктокхамеи ба. Цхьабола водителаш нийслу финансови дисциплина телхаеш, пассажирашца гIожа болаш. Цудухьа яхьа итогаш еча хана керттера хьокхамех лархIа оттадир пассажирашта гIулакх дара культура лакха хулийтилга, финансови дисциплина телха ца елга. Иштта къахьегамеи производственни дисциплина дика хилийтарал совгIа укхаза лоархIаме лоархI ше тIаволча техникана дика доал а деш, ханнахьа маршрутагIа машина араялийтар, наькъа тIа хьовзам ца хилийтар, кхыдола хьокхамаш. Гуш ма-хиллара, промышленни предприятешкарчул чоалханегIа да укхаза «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа къахьегилга.

Нийслу халонаш эшаеш, шоай болх денгара денга эргабоаккхаш химикий инициативагIа къахьега болабелар соахка автоколонна водителаш, ремонтникаш. ХIара дийнахьа итогаш ю укхаза водителаша, ремонтникаша, бригадаша, автоотрядаша, цехаша яхье даьхача толамий. Уж дIаязду цехашкарча, автоотрядашкарча социалистически яхьа экранаш тIа, иштта предприяте юкъарча социалистически яхьа экрана тIа. Нагахьа санна моллагIча водитела шийн план толамца кхоачаши тIеххкоачаши яь, химикий инициативагIа къахьегара белгала мел даьха цун хьокхамаш дикеи тIехдикеи хуле яхьа экрана тIарча цун тайпан цIера тIехьа хьалъолл зIамига цIе байракхилг. БIарччача бетта дукхагIа коталонаш а яьха бетта яьча итогех хьалхара моттиг яьккхачар сийна предприяте коа урагIйохийт цIе байракх, цун лалларча хьохкама доска тIа яхье котбаьннараш дIа а язбеш.

Предприятерча кхаь автоотряда, шин участка, итт бригада коллективаша химикий инициативагIа шерра яхь йоаржаьй. Яхье хьалхара моттиг яьккхача бригадана бIаь сом премии, карара-кара тела ЦIе вампели лу, хьалхара моттиг яьккхача автоотряда коллективана 150 сом премии карара кара тела ЦIе вымпели лу, хIаьта участка болхлошта 80 сом премии ЦIе вымпели хьожаю. МоллагIча водитела е ремонтника къахьегама, финансови, производственни дисциплина толхаяь, наькъа тIа хьовзам хинна коллектива балха тIа Iаткъаргдолаш гIулакх нийслой бIарччача коллективана хьалхара моттиг хьожаяц, премилац, кхы мел долча хьокхамашка диллача из йоагIаш яле а. Цудухьа хIаранена тIалатта бехктокхам боккха ба, цунгара доагIар хьадех нагахьа гIалат водле, бе боагIаш бола бехк бу. Иштта къахьегам вIаштIехьбаккхарах болхлоша шоай низ кхоачар ду гIалат ца балара.

— Химикий инициативагIа тхо къахьега доладалалехьа дукха моттигаш нийслора тха коллективе прогулаш еш, балха тIехьабувлаш хьаухаш, балхара хьалха дIаухаш, кхыметтел медвытрезвителе цхьабараш кхоачаш хулар, — йоах профсоюза месткома председатела Чалаев Iалима. — ХIанз уж санна дола гIулакхаш нагахьа мара нийслуш а дац, цох оаха йоккха «ЧП» а лоархI. ЦIенхаштта тоабаьб водителашта юкъе беш бола кхетама болх, социалистически яхьа кулгалделга. Цхьаккха даккха гIалат доацаш болх беш шу чакхдаьккхача экипажа «дикагIйола экипаж» яха вымпел лу. ХIара кварталагIа итогаш ю ремонтникаша даьхача толамий. Эггара дикагIа толамаш а даьха масса дола хьокхамаш тIехдика долчарна «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIи лу. Дукххача хана къахьегама, производственни, финансови дисциплина телха ца еш, шийн бехкагIа балха тIа хьовзам ца хулийташ къахьегаш болча водителашта тешама паспорт лу. Цхьан моттиге хувца ца луш 15 шера къахьийгача водитела е ремонтника предприяте ветеран яха цIи, иштта 30 сомага кхаччалца мах бола совгIат лу. ХIаьта ткъаь шера е кхы тIех болх баьчарна предприяте сийлен ветеран яха цIи, 50 сомага кхаччалца мах бола совгIат лу. Уж санна долча гIулакхаша болхлой материальни безам совбоах, чIоагIъйт къахьегама, производственни, финансови дисциплина.

Каст-каста предприяте ух водителаша шоашта культурно гIулакх дарах лаьца пассажирашкара доагIа кьаьхаташ. Уж санна дола каьхаташ хIара Iуйрийна хулача пятиминутке Iо а дешаш предприяте кулгалхой приказагIа баркал оал пассажирашта дика гIулакх даьча водителашта.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа а чIоагIа къовсам лоаттабу предприяте. ХIанз из сийлен цIи лелаеш я укхаза массехк бригада, иттех экипаж, 142 коммунистически къахьегама ударник. Царна юкъе а толашагIа йолча экипажа «социалистически яхье котъяьнна экипаж» яха сийлен цIи лу.

Иштта шийн болх кхетамца вIаштIехьбаьккхача 1572 автоколонна коллективо дог гIоздоаха къахьегама толамаш доах иттлагIча пятилеткагIа. Укх шера 15 декабре пассажираш дIа-юха бигара пятилетка хьалхарча шин шера план 115,9 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа водителаша дIа-юха бигаб 2214,4 эзар пассажираш. Валови доход яра задани 100,9 процент кхоачаш а еш, планал совгIа яь доход 65,3 эзар сом да. ХIаьта пайда бара шин шера план 121,6 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа баь пайда 283,8 эзар сом да. Цу даькъе юбилейни шера планал совгIа баьр 172,8 эзар сом да. Укх шера план а ханал дукха хьалха кхоачаш а яь, 15 декабрга кхачалехьа дIахьа бигар 701,2 эзар саг пассажираш.

Иштта къахьега коллектив укх шера массехказа республиканскии Сийлен Улга тIа яьккхай. Нохч-ГIалгIай транспортни управленена чуйоагIача пассажирски автотранспортни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а хьожаеш, цунна енай управлене карара кара тела ЦIе байракх. ДIахо йодача хана из деза совгIат кхычунга ца кхачийта лерхIаш я предприяте коллектив.

Предприяте коллективо доахача толамашта юкъе дизза дакъа а лоацаш, хьинаре къахьегаши хадданза социалистически яхье хьалхалатташи хиларца укхаза белгалбаьнна итташ водителаш, ремонтникаш ба. Царех ба водителаш Исаков Амади, Несиев Асхьаб, Акопян Гурген, Чахкиев Асланбек, Дузаев Казбек, сварщик Анисимов Василий, кхы дуккха бараш а.

Б. КОСТОЕВ.

ДIКАГIЧАРНА—СОВГIАТАШ

(Йистедоалар. Доладур 1-гIча оагIо тIа).

Сийлен грамоташ, хIаранена 800 сом ахча:

Грозненски района «Аргунский» совхоза бригадана (бригадир М. Гаврилова);

Сунженски района «Ассинский» совхоза бригадана (бригадир М. Гребенник);

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза бригадана (бригадир Х. Амриев);

Город Грозне «Родина» совхоза бригадана (бригадир А. Солнышкина);

Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза бригадана (бригадир М. Чигарбиев).

Сийлен грамоташ, хIаранена 500 сом ахча:

Грозненски района № 2 йолча «Молочный» совхоза бригадана (бригадир З. Костюкова);

Грозненски района «Тепличный» совхоза бригадана (бригадир Т. Андреева);

Грозненски района «Пригородный» совхоза бригадана (бригадир К. Голуб);

Ачхой - Мартановски района «Овощевод» совхоза бригадана (бригадир С. Батаев);

Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза бригадана (бригадир М. Лохматов);

Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза бригадана (бригадир С. А. Эльмурзаев);

Сунженски района «Победа» колхоза бригадана (бригадир А. Князева).

ЗВЕНЬЯШТА:

Сийлен грамоташ, хIаранена 500 сом ахчен «Жигули» яха цхьа машини:

Грозненски района «Пригородный» совхоза звенона (звеньевой В. Серцова);

Назрановски района «Экажевский» совхоза звенона (звеньевой А. Албогачиев).

СОМИ КОМСАШИ ЯХАРИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЙОХКАРИ

Социалистически яхье котъдьнинараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай

БОАХАМАШТА:

Гор. Грозне «Родина» совхоза;

Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза;

Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза.

Социалистически яхье котъяьннараш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ, аргIагIа йоацаш йохка «Жигули» автомашинан а хьожаеш ахчан совгIаташ деннад.

БРИГАДАШТА:

Сийлен грамоташ, хIаранена 1000 сом ахчен «Жигули» яха шиъ автомашинел:

Сунженски района «Ассинский» совхоза бригадана (бригадир Х. Арцуев);

Наурски района «Калиновский» совхоза бригадана (бригадир А. Лазарев);

Надтеречни района «Знаменский» совхоза бригадана (бригадир М. Усманов).

Сийлен грамоташ, хIаранена 800 сом ахча:

Ачхой - Мартановски района «Бамутский» совхоза бригадана (бригадир К. Хашакиев);

Наурски района «Плодопитомнический» совхоза бригадана (бригадир М. Павлова);

Гор. Грозне «Родина совхозе бригадана (бригадир Ю Цаллагов);

Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза бригадана (бригадир А. Ахматханов);

Ачхой - Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза бригадана (бригадир А. Хацнев).

Сийлен грамоташ, хIаранена 500 сом ахча:

Грозненски района 1-гIа Мая цIерагIча колхоза бригадана (бригадир М. Черникова);

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза бригадана (бригадир П. Лагадин);

Ачхой - Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза бригадана (бригадир Б. Баташов);

Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза бригадана (бригадир Б. Насуханов);

Грозненски района «Пригородный» совхоза бригадана (бригадир В. Несерханов);

Ачхой - Мартановски района «Бамутский» совхоза бригадана (бригадир А. Ибрагимов).

Юртбоахама продукташ дукхагIа яхара тIехьа леланьча социалистически яхье котбаьннараш а лаьрхIа КПСС обкоме, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ, мах боацаш туристически путевкаш еннай.

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА:

Сийлен грамоташ, хIаранена 80—100 сом мах бола совгIаташ:

З. Алиевана — Ведески района Ленина цIерагIча колхоза тхьамка лелаечоа;

У. Бахалаевана — Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза свекла лелаечоа;

В. Енина — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза тракториста;

А. Зыбина — Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза комбайнера;

М. Кадырована — Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза болхлочоа;

Т. Кодзоевана — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза свеклаш лелаечов;

Ч. Коригована — Малгобекски района «Ингушский» совхоза свеклаш лелаечоа;

Х. Митиевана — Ачхой-Мартановски района «Бамутский» совхоза болхлочоа;

Р. Муртазована — Грозненски района «Юбилейный» совхоза баьцадаараш леладечоа;

А. Саидова — Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIа совхоза механизатора;

В. Суровецкена — Наурски района «Плодопитомнический» совхоза тракториста;

Ш. Салимсултанова — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза комбайнера;

Т. Тареевана — Грозненски района «Аргунский» совхоза болхлочоа;

Х. Фаргиевана — Малгобекски района «Ингушский» совхоза свеклаш лелаечоа;

Я. Хасиева — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза болхлочоа;

Б. Хаджимурадова — Гудермесски района «Терек» совхоза комбайнера;

Б. Шайхиевана — Нажай-Юртовски района А. Шерипова цIерагIча колхоза тхьамка лелаечоа;

С. Шахабова — Шалински района «Шалинский» совхоза комбайнера;

И. Эдилована — Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза тхьамка леладечоа;

М. Юсупована — Грозненски района «Пригородный» совхоза баьцадаараш леладечоа.

Сийлен грамоташ, мах боацаш туристически путевкаш:

Р. Абдулхажиева — Грозненски района «1-гIа Мая цIерагIча» яхача колхоза комбайнера;

Ю. Абдулмуслиева — Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза болхлочоа;

Л. Ахмедована — Надтеречни района «Братский» совхоза комсаш лелаечоа;

Ю. Анашкина — Грозненски района «1-гIа Мая цIерагIча яхача колхоза комбайнера;

К. Алидибирована — Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза свеклаш лелаечоа;

М. Ахмадова — Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза механизатора;

А. Астамирова — Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза тракториста;

Р. Алироева — Малгобекски района «Ингушский» совхоза комбайнера;

З. Алсамбекована — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза свеклаш лелаечоа;

Д. Амержанова — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза механизатора;

А. Абдулаева — Гудермесски района «Дружба» совхоза механизатора;

М. Арсанукаева — Гудермесски района «Кошкельдинский» совхоза механизатора;

Р. Алиева — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза механизатора;

В. Бокована — Малгобекски района «Ингушский» винсовхоза свекла лелаечоа;

А. Батамирзоевана — Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза механизатора;

Н. Батманована — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза болхлочоа;

А. Висаева — Грозненски района « Шалинский» совхоза механизатора;

Н. Василенкона — Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза механизатора;

Н. Горохована — Сунженски района Щеча Эскара цIерагIча колхоза болхлочоа;

М. Гриценкона — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера;

Л. Гуляева — Надтеречни района «Кругловский» совхоза комбайнера;

Л. Горбакована — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза свеклаш лелаечоа;

З. Гамаригова — Ачхой-Мартановски района «Ореховский» совхоза механизатора;

Н. Гуринана — Наурски района «Плодопитомнический» совхоза болхлочоа;

Х. Гайтамирова — Грозненски района «Атагинский» совхоза механизатора;

Т. Гордиенкова — Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза болхлочоа;

С. Джамбекована — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза комбайнера;

К. Джабарована — Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза комсаш лелаечоа;

З. Дагаевана — Грозненски района «Юбилейный» совхоза баьцадаараш леладечоа;

К. Дадашевана — Гудермесски района «Дружба» яхача колхоза тхьамка леладечоа;

А. Дадаева — Грозненски района «Молочный № 1» йолча совхоза механизатора;

М. Ерохина — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза комбайнера;

А. Евдаева — Шалински района Ленина цIерагIча колхоза механизатора;

И. Ережепова — Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза комбайнера;

А. Зелимханована — Ведески района XXII партсъезда цIерагIча колхоза тхьамка леладечоа;

Д. Зимина — Шелковской района «Червленский» колхоза механизатора;

П. Золотарева — Сунженски района «Победа» колхоза тракториста;

Т. Исраилована — Веденски района «Прогресс» яхача совхоза болхлочоа.

Л. Истамилована — Надтеречни района «Братский» совхоза комсаш лелаечоа;

Р. Исаевана — Шалински района Ленина цIерагIча колхоза свеклаш лелаечоа;

К. Калиевана — Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза баьцадаараш леладечоа;

Х. Казаева — Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза механизатора;

Н. Карагичевана — Грозненски района «Аргунский» совхоза болхлочоа;

П. Клименкона — Грозненски района «Аргунский» совхоза баьцадаараш леладечоа;

С. Картоева — Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза комбайнера;

Л. Касумова — Гудермесски района «Терек» яхача совхоза тракториста;

П. Литвина — Гудермески района «Гудермесский» совхоза комбайнера;

А. Литвинова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера;

М. Луганскийна — Наурски района «Терский» совхоза механизатора;

Т. Магомадована — Шалински района Ленина цIерагIча колхоза свеклаш лелаечоа;

Д. Мальцева — Назрановски района «Назрановский» совхоза тракториста;

К. Масаевана — Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза свеклаш лелаечоа;

Д. Межидова — Шалински района «Джалка» яхача совхоза комбайнера;

Е. Мишустована — Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза колхозхочоа;

А. Муцольгована — Назрановски района «Маяк» яхача совхоза свеклаш лелаечоа;

В. Мерзоева — Ачхой-Мартановски района «Бамутский» совхоза механизатора;

К. Макаевана — Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза болхлочоа;

Ю. Новикова — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза комбайнера;

Н. Новоселова — Наурски района «Россия» яхача колхоза комбайнера;

Л. Нутаева — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комбайнера;

М. Саутиуевана — Малгобекски района «Советский» совхоза свеклаш лелаечоа;

В. Трищина — Малгобекски района ГI. Ахриева цIерагIча совхоза механизатора;

Ш. Такаева — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза комбайнера;

Т. Умарована — Веденски района «Плодопитомнический» совхоза болхлочоа;

С. Умарова — Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза комбайнера;

Ю. Федорова — Шалински района «Шалинский» совхоза механизатора;

Я. Хадиева — Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза комбайнера;

С. Хамзатханова — Гудермесский района «Терек» яхача совхоза комбайнера;

П. Цечоевана — Малгобекски района «Ингушский» совхоза шекара свеклаш лелаечоа;

В. Чуликова — Гудермесски района «Терек» яхача совхоза комбайнера;

В. Черникова — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза комбайнера;

А. Шульгана — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза комбайнера;

З. Шулумханована — Веденски района Кирова цIерагIча колхоза тхьамка леладечоа;

Х. Эдильсултанова — Надтеречни района «Калаусский» совхоза комбайнера;

Ш. Элимханована — Ножай-Юртовски района Жданова цIерагIча колхоза тхьамка леладечоа;

Ш. Эльдарова — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза комбайнера;

Н. Эдильханова — Ачхой-Мартановски района «Урожайный» совхоза механизатора;

Х. Эскарханова — Шалински района «Автуринский» совхоза механизатора;

М. Яхьяевана — Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза болхлочоа;

Н. Якушкона — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера.

Корякски автономни округ (Камчатски область). Советски Iаьдал латтача шерашка доккхий хувцамаш хиннад корякски лаьтта. Революци ялалехьа паччахьа Россе тIехьайнса йист, берригаш а дешанза бола район хиннай из, доацаш хиннад медицински гIулакх делга. КъилбаседераIкъулбехьенгахьа IолаьрхIача 1000 километр гаргга яьржа улла из Iаламаьте йоккха територи хIанз — гIишлоши хIанзара культурен хьалъеш йоалла край я. Хьалха кочевникаш хиина корякаши чукчеши хIанз цхьан метте сеца бахаш ба. Хоза тоаьча поселкашка царна хьалъяьй тикаш, больницаш, кинотеатраш, культура Цlенош.

СУРТА ТIА: сьврчий Iулаш тундре; Октябрьски Революцен «Знак Почета» яхен орденаш лелаю «Карагинский» совхоза сьврч леладерий звеньевой П. С. Никифоров.

И. ВЕЙНШТЕЙНА сурт. **ТАСС фотохроника.**

ОАХА АЬННАР ЧАКХДАЬННАД

Хьахулача шера кхашкарча балхашта еррига юртбоахама техника ханнахьей дикеи кийчъе аьнна Шелковской района механизатораша даь кхайкарал хьал а лаьца, айденнача хьинарца къахьегаш ба укх деношка «Красноармейский» совхоза механизатораш. Еррига а гурахьен Iайи тоае езараш 52 трактор я, цу даькъе укх кварталегIа 10 а йолаш, 20 декабре IV квартала план кхоачашъеш кийчон мугIаре дIаоттаяьй из техника. Цунца цхьана кийчъяьй тIехьаювза инвентарь.

Ремонтни балхаш дика вIаштIехьдаьхад опыт йолча специалиста, мастерски заведующе Хасанов Шаране.

Техника тоаеш кхоъ бригада я. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт коммунист Гебаев Iарбе кулгалду шоллагIа бригада. Духхьал цуц бригадо тоаьй 5 трактор.

Ремонтникашта юкъера дукхагIбараш боккхий говзанчаш ба. Масала, трактористаш коммунист Цакаев СаIил, Кадыров Жоба, слесарь Гаплаев Шиблу, токарь Мовлаев Бекхан. Ала доагIа, Бекхана кулгаша хьаяь оатхал белггала дика хулилга.

Царгара опыт хьаэцаш ба къона ремонтникаш комсомолец Элихаджиев Ювсапи Халаев Iийсаи. Каст-каста къахьегама листокаш тIа бийца ца Iеш, цар хьинар белгалдоах ахчан совгIаташца а.

Укх тIеххьарча кханашка санна, тIадоагIача шера а районе эггара хьалха юртбоахама техника кийчон мугIаре дIаоттае лерхI оаха. ХIаьта, ер юбилейни шу чакхдолалача деношка планал совгIа тоаергья кхы а 2 трактор.

А. АВТАЕВ,
Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхоза керттера инженер.

Дош лу тIехьабусараштa

ХЬАЛХАРЧА ХАЛОНЕХ ЧАКХДАЬННА ДАЛЕ А...

МагIалбикерча «Ингушский» совхоза доахан леладеча ферма заведующи со венав укх шера сентябрь бетта. Дикка ха дIаяхар из хьаэцаш а. Вайнаха оаллача тайпара, «Кий яьккха мара да тIавоагIаргвоацаш» дар гIулакхаш цу хана.

Доакъар Iалашдар ца лаьрхIача, Iана янза цхьаккха а тайпара кийчо, йоархIаш а яьнна латташ ков, цхьан-шин шера арадаккханза карташкеи дукхагIдолча кхийшкеи латташ ширдаьнна кхо, догIа дийлхача ког дIабаккха йиш йоацаш хоттa, кхоачаш ца деш шура яккхара а йохкара а декхараш... Лоацца аьлча, дуккхача хана дениз районерча боахамий фермашта юкъе из тIехьа латташ хиларах тамаш а езаш дацар гIулакх.

Iа даккха доахан чуоттаде йисар кIезига ха яр, тIаккха дезараш дукха дар. Совхозагара а новкъостал дийха, эггара хьалха кийчйир оаха доахан латта моттигаш. Кхийшкарей карташкарей кхо арадаькккха вIашкатехар, доахани Iаьсийн латта моттигаш тоайир, йIоахйир. Эшача керда хьаьш хьадир. Хала а атта а цхьа бахьан кийчо яь, Iана чуоттадир доахан.

ТIаккха керттера гIулакх дар доахана продуктивность лакхъелга. Из оаха дIадоладир божа беттарий, доахангa хьожарий дисциплина чIоагIъяргара, коллектива барт чIоагIбаргара тIера.

Кагий доахан доацаш, ферме кхоабаш 300 етт бар. Иззал долча доахангара дийнахь-бус хьайоаккха шура геттара кIезига яр, кхы а кIезигагIа яр паччахьалкхенна дIалур — хIара Iатта лаьрхIача 1,5 килограмм. ДIатехкача гучадаьлар цуц керттера бахьан — доахан детта тоьал доаркаш ца хилар долга. Ферме 14 доаркa мара яцар, царех а 8 — 10 мара балха хьаягIацар, 40 — 50 Iатта Iунал де дезаш хулар хIара доярка.

Кхетаде хала дац, иззал дола доахан цхьан сага Iалашде низткъала долга, кара болх беш хилча хIаьта а. Цудухьа вIаштIехьдалацар лерттIа доахан детта а, царна эша Iунал де а. Из бахьан долаш геттара кIезига яр доахангара хьайоакка шура а. Кхетадеш дар гIулакх ишта дIахо даха йиш йоацилга.

ЩIенхаштта уйла йир оаха божа беттарий коллектив вIашагIтохара гIулакха. Мукъабалийтар къахьегама дисциплина телхаераш, талмастта болх бераш.

ХIанз ферме 20 доярка я. ХIаранега 20 етт болаш, царга дIаденнад дерригa детта доахан. Керттерча дояркаех цхьабарий мукъа ди долча хана, уж хувцаш, къаьстта кхы шиъ я. Цхьанна а дийнахьа лерттIа Iунал ца деш етт бисац хIанз ферме.

Беррига хьайбаш леладераштa дIадовзийтад Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо, Министрий Совето укх Iай хьайбаш Iангара дахара юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш.

ДикагIа хьайбаш Iангара дахара, цар продуктивность лакхъяра тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаяьй ферме. Цунна юкъебахаб берригa хьайбаш леладераш. ХIара дийнахьа итогаш ю социалистически яхьа. «Тахан яхье хьалха латтар», аьле ше къаьсттача плаката тIа дIаязъю дуккхагIа шура яьккхача доярка цIи.

Зоотехникашца дага а даьнна, дикагIа йолча тайпара рацион оттаяьй. Шортта кхоачам беш хьажкIий силос, йол, кхыдола доакъар да цу юкъе. Из йизза кхоачаш а ю. Цул совгIа деттача доаханна хIара дийнахьа ши ведар бIайха муж молабу. ЩIенхаштта тIахьожам лоаттабу хIара дийнахьа хьайбаш леладеча балха распорядок кхоачашъяра тIехьа.

Хьалхарча халонех чакхдаьннад тхо хIанз. Барт-цхьоагIо йолаш коллектив а вIашагIкхийттай ферме. БоарамагIа вIаштIехьдаьккхад Iай доахан кхабара гIулакх. Цунга хьежжа тоадала доладеннад ферма хьоккхамаш а.

ХIанз ферме дийнахьи-буси 1300 — 1500 килограмм шура йоаккх. ХIара дийнахьа паччахьалкхенна дIалу 11100 — 1200 килограмм, ноябрь бутт болабеннача хана 600 — 700 килограмм мара луш ца хиннача. Вешта аьлча, цхьа-ши бутт хьалхагIачул шозза дукхагIа паччахьалкхенна шура дIалу ферма коллективо. ХIара дийнахьа тIаккхет доахангара йоакка шура. Белггала лакхъеннай хьайоаккхача шурий хьоанал а.

Дуккхача халонех чакхдаьнпадале а, керттера декхар — укх шера паччахьалкхенна шура дIаялара план кхоачашъелга вIаштIехьдалац. ПланагIа дIаяла еза 600 тонн шура. Цхьайтта бетта дIаеннар 543 тонн мара яц. Дагтара тохаделча а, укх декабрь бетта оаха дIалургья 38 — 40 тонн. ТIаккха а тхопа тIаюс 13 — 15 тонн.

Из декхар тIадусилгеи гаргарча хана юхаметтаоттаде дезилгеи дика кхетадеш ба фермера хьайбаш леладераш. Цун лоархIам а беш, социалистически декхараш тIаийцад ферма коллективо пятилетка кхоалагIча шера. БIаьсти доахан арадалалехьа шоашта тIадиса декхар да а доакхаш, болх бе лаьрхIад хьайбаш леладераша. Цу тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаяьй коллективо.

Б. КОРИГОВ.
«Ингушский» совхоза шурий ферма заведующи.

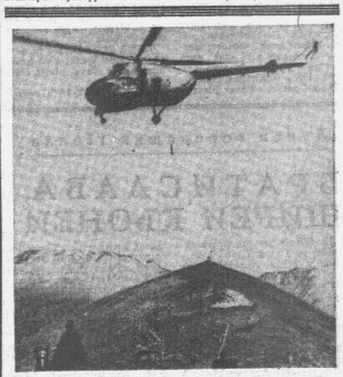

САНАВНАЦИ БОЛХ БЕШ Я

Грузински ССР. Вызов дIаязъяь массехк минот ялалехьа Тбилисски аэродромера хьалгIот сихха медицински новкъостал дара йола, хIанзара средстваш шоашка а йоалаш квалифицированни лораш тIабола вертолет. Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа кхыметтел эггара гаьнагIа лоамашка уллача юрта а кхоач из. Моттигерча лоращца вIашагIкхет республика столицерча дикагIйолча клиникашкара лораш. Нагахьа санна цамогаш вар хьавоалаве везаш хуле Тбилисерча центральни клинически больнице хьавоалаву цар.

Санитарни авиаслужба леладер я экстренни а плано-консультативни а медицински новкъостал деш йола центральни клинически больнице лаьрхIа вIашагIъелла отделени. Цу тайпара учрежденеш болх беш я Сухуме, Батуме, Кутаисе а.

Шера дилъ эзарза гаргга цу тайпара вертолеташца никъ бу республика лораша.

СУРТА ТIА: санслужба спецвертолет Сванетера жа Iуй болча кхаьчай.

ТАСС фотохроника.

ТАМАШИЙНА КХЕРТIОЙ

Армене лоамашка бесача мыха кхертIой матерналаш йолаш бIаьш моттигаш я, хIаьта цар запасаш бIаьш миллионаш кубометраш а я. Къаьстта дукха я укхаза вулканически породаш. Царех я — туфаш, базальташ, андезиташ-базальташ, мрамораш, известнякаш, вулканически шлакаш, пемзаш, перлиташ, обсидианаш. Уж ерригаш а Iалаьмате дика гIишлон материалаш я.

Царна юкъе къаьстта моттиг дIалоац туфаша. Цар запасаш Армене територе тIа Iалаьмате йоккхий я — 2,5 миллиард кубически метр гаргга. Из безача маьхера кхера боаллача моттигашка из кийчбелга вай хена республика индустре лоархIамегIа дола дакъа хиина дIаэттад.

Боккха лоархIам болаш я перлиташ. Цу вулканически хий доаллача кизгах кхера-тамаш оал — селла тамашийна я маьхе свойстваш а я цуй. Нагахьа санна аьта перлит сихха йIоахйича цунах доаллача хих Iи хул, кIаьдъенна порода цо хьасовсаю. Цу хана перлита объем 15 — 20-зза йоккхагIа хул. Цунах хьахул геттара яйга а йолаш изоляционни материал. Цул совгIа перлитах пайда эц мехкдьтта чакхдоахача, кхачан, фармацевтически промышленносте.

Цхьаькха доккха рукъа а да Армене — базальташ. Из чIоагIа а цунах хIама хьае хала долаш а материал я. Республика Iилмахоша кийчъяьй базальт лоалара технологи. Цу тайпара хьаяь изделеш халкъа боахама дукхача доакхошка пайда эшаш я. Легировании материала а нийсйича дукха совленаш йолаш а я уж — мукх яц, кислота кхийттад аьнна талхац, шелал довш я. Цул совгIа уж хьаяра технологи чоалхане а яц, дарегIа а я.

Специалисташа лерхIачох Арменерча тIехдика базальтий йоккхийча запасех кхера лоалабеча промышленноста керда отрасль — петрурги хьаяра йола йоккха база хургья.

ГУКОСЯН Лорис,
АПН корреспондент.

IИЛМАИ-ТЕХНИКАИ ДОАЗОНАШ

КIай халат дувха лазер

Укх тIеххьарча шерашка медицинана шерра юкъейоагIаш латт квантови электроника. Советски Iилмахошен конструкторашен кийчъяьй, хIаьта вай промышленносто арахецилга вIаштIехьдаьккхад массе тайпара профиль йолча клиникашка — офтальмологе, онкологе, хирурге, травматологе, отоларингологе, стоматологе, физиотерапе — ший моттиг чIоагIа дIалаьцача лазерни техника керда образецаш.

Квантови генераторех медицине пайда эцара перспективех дувц Ерригсоюзни медицински техника Iилма - тохкама института директора Утямышев Рустама АПН корреспондентаца Богатырев Владимираца ше къамаьл деча хана.

— Юххьанца дениз медиkий уйла тIаззай лазаро ший сердалон низ готтнгача метта чугулбара йолча ший тайпарча тороноца. Цунах, микрохирургически операцеш яра, цу сахьате пайда ийцар медикаша. Лакхача энергей новкъосталца бIарга цIи хувтта, дол-долчара дестамеи керда тIаяла хьайнача хIамайн овлаш дохаде баьлар.

Лазерни зIы — «сердалон скальпель» — хирурга гIонча: дулха хьоасий тедача ханна лазерни зIанаро вIашагIа хотт, «дIалотаю» кагий цIий миаш, цудухьа, ма-дарра аьлча, цIий ца доалаш хул цу тайпара операцеш. Операци еш йоаккха ха вIашагIа хувттара чотах лоацлу, хийтта моттиг йийрзачул тIехьагIа ов долча гIолла хоза косметически муъ бус. Лазерни скальпелаца операци яьчул тIехьагIа холац моттиг Iайнеи хьувкъаяьи процессаш, тIаккха цо хьахьокх чов бIех ца яра из геттара дика хилар.

— Укх тIеххьарча хана кепайоазон тIа арадьннад йIайха йоацача лазерни зIанарах медицинеи биологеи пайда эцарах дола хоамаш...

— Бакълув. «Шийла» лазерни зIы, лазера зIанаро йIовхал йоацаш дийнача организмана воздействи яр — хIанзарча лазерни медицина эггара лоархIамегIарча доакъоех цаI. Лораша дуккха ха хьалхагIа дениз теркалдаьд, дулха хьоасий мистдалара - юхаметтаоттадара процессаш, е аттагIа долча тайпара аьлча, вешевой обмен хувца лазерни зIанара торо хилар. Дулха хьоасий дегIадоагIилга е сихде, е тоIаде йиш я. ХIанзарча лазерни техниках пайда а эцаш, хийцца дарбаду, масала, ца ерзаш гаьна йоалача човнашта, кагьеннача хотта ца луча маьженашта.

— Хирургегарен терапегарен дIанийкхача медицина кхы малагIча доакъошка пайда эц лазерни техниках?

— Лазера торонаш кхоачаяла гаьна я. «Физически воздействи еча агентах» санна лазерах пайда эцаш доаха тоьал доккхий толамаш холу вайна тахан. Медицине лазара корта малагIа ба хьожача юкъейоаляра шерра Iомаеш я лазерни зIанаро хоам бара торонаш а. Къаьстта догдоахийла я лазара керта духтIавалара дуккха декхараш кхоачашде лаьрхIа лазерни спектроскопе автоматизированни системашка.

Лазара керта мичча бесса гIийрта а духтIавала гIертар, ма-дарра аьлча, кердадар лахар да. Цкъаза лох молекулаш, клеткаш, вирусаш. Тайптайпарча клеткашта юкъера хьалахаиза яргьяц, масала, ракови яр. Лазар кхийттача юкхье цу тайпара клеткаш кIезига я. Вешта, наггахьа мара йоаца клеткаш хьалахар — из ба-кх моллагIча лазарах сакхуйташ бола керттера никъ а. ХIанзалца укх тайпара хиннад: уне цхьа клетка кхоач унах цIенача миллиона. Миллион саг вахача городера цхьа саг хьа мишта лохаргва? Цу тIа сихха лаха а везаш хилча? Лазара корта ховлга а — иштта чоалхане декхар да. Медицински техника дешашта болча специалистaша кийчъеш я секунде 100000 клеткага кхачалца сиха тохкам булургболаш йола системаш, лазерни зIанарах чакхйоал клетка, цуццара хьалувц тайп-тайпара белгалонаш — кхатар, чортал, талхар, тIаккха уж дерригa хIамаш хьавIашагIа а техе клетка «сурт» хьоттаду.

Лазера зIанарий низах пайда эц тайп-тайпарча медицински органий сурташ шоаш мадарра шаьра хьабIаргадайтара, хIаьта цо торо дикагIа хулийт пациентаца йоаккхача лоацчача хана а лазара керта духтIавала.

— Квантови генераторaш Iилман чуи промышленностен тIа-тIа шерагIа дIаяржаш латтача хана лазерни зIанарех лораеча техника дешаш оттацхьогI медицинана хьалхашка?

— Лазерни зIанаро дарба ду, технологашта, тохкамхошта новкъостал ду. Тхо духхьал «юкъедерзадаьд» лазераша, производства массе сфере чуеннай уж. Итташ технологически процессашн операцеши квантови генераторашта дIатIайоахаш я. ХIаьта лазераш халкъа боахама дукхагIа юкъеме йоагIа боккхагIа хул лазерни зIанара Iоаткъамах лоравала дешай лоархIам. Эггара дукхагIа Iомадаь, клетадаьда низ болча импульсаша ду эйп. Цхьабакъда, кхы кIезигагIа садуаши кхерам тIатоссаши яц лаьгIа низ бола зIанараш. Белггала, нагахьа санна «шийлача зIанарга», организма обмени процессашта юкъе чу а ухаш, дарба дулуш хилча, тIаккха, даим лаьгIа низ болча лазерни зIанаращца бувзабенна барашта, гучох, «тIехбоарамаша» вочa оагIорахьара Iоаткъам бе а тарлу. Из проблема — советски Iилмахошта хьаштдолча дуккхача кердача дешаех цаI.

(АПН).

Доазол дехьара

Сакъердаме хІамаш

Кораяь ший тайпара хІама

«Македонера гречески Тутанхамон коравалья», «Филиппа каша чура ший тайпара гапа», — керте гІолла даьча цу тайпарча йоазошта кІал моттигерча газеташа хоам бу Салоникски университета профессора Манолис Андроникоса култална г. Вергиава юххерча Вергина яхача юрта (Македони, Греци) археологическа оахкамаш дича гучадаьннарех. Сов чІогІа тІоараш тохарах иккхача санна хийтар Салоникски университета философски факультета зал Андроникосеи цун коллегашеи шоашта кораяь хІамаш гулбеннарашта дІайовзийтачул тІехьа-гІа.

Укх тІеххьарча шовзткъа шера Греце археологий уйла тІаийзай Вергина яхача юртарча боарзо. 100 метр шерен 12 метр лакхен бола из боарз, Іилмахошта хетачох, ширача замалахьа нах дІабувхкара къайлє йоаллаш бар. 1937 шера боарза къайле хьагучаяккха хьежар ший ученикаца — Андроникосаца Вергине территоре тІара лоархІаме хІамаш леха Салоникски университета профессор Р. Ромеос. 1952 шера Андроникоса цу метте ше дІадоладир археологически балхаш. хІаьта укх шера октябре толаме чакхдаьлар дукхача шерашка цо хьийга къа. 12 метр кІоарга боарз Іочуаьккхачул тІехьагІа цІи хеза саг дІавелла воалла моттиг корайир цуна. Кораяь керттера хІама — байна нах чубехка 11 килограмм гаргга беза дошо кІииг. «Бокъонца гІоздаьлар тха дегаш кІииг хьабиллачул тІехьагІа», — пресс-конференце хьаккхайкадир Андроникоса. «Чухьа тІеххаш ядар, хІаьта тІеханахьа нажа. Зевса езача газна дошоча гІапех яь венец уллар. Тхона корайир ишттa дошо колчан, скипетр, тІеххапеи Іоакъингацеи ега щит», — белгалдаьккхар Андроникоса.

Уж еррига хІамаш хІанз тахка Салоникерча археологически музейга дІаенна. Андроникоса хетачох, Вергина яха юрт ширача Македоне столица — город Эги хиннача метте улл. Из саг дІавелла ха македонски паччахьалкхе бокъонца тоенна хинна ха я: вай зама хьайолаялале хьалхагІара 350 — 320 шераш. Андроникос дог тийша вa, из паччахьа хинна хиларах. Цу хана, вай зама хьайолаялале хьалхагІарча 336 шера цхьа македонски паччахьа — Филипп ШоллагІа — Македонский Александра да мара веннавац. Ховш ма-ларра, Александр ше Александрие дІавелла ма воаллий. КІинга лалла дадаш Андроникаса корадаьд пилла тІеххах даь доккхий доаца (2,5 x 2,5 сантиметр) кортилгаш, шиъ кхалнаьхеи кхоъ маІача наьхен. Іилмахочоа хетачох, цар хьагойт Филипп ШоллагІчун, цун сесага Олимпиадай, виІий Александра, паччахьа даьи наьнен сибаташ. Уж хьадаьд Филипп ШоллагІчун ший къаьстта хиннача скульптора — Леохарессома. Андроникоса хьаккхайкадаьчох, «уж доккхача археологически гучадеьккхачох йола эггара хьалхара выводаш мара яц, цудухьа шеко йоацаш а яц. Бокъонца тахка езаш я шовзткъа шера локаш кораяь йоккха материал. 2300 совгІча шера боарзо хьулаяь яьллача къайленна тІера ногІар хІанз а хьалъай мара даьлац. ДІахо а дахкаргда яз боарзаш, айса яхар бакъде хьожаргва со».

Е. ПЕТРОВ,
ТАСС корреспондент.
Афины.

ЧЕХОСЛАВАКИ. Копршивницерча автозаводе арахийцача «Татра» яхача мухь кхухьача автомобилех ши эзар гаргга машин СССР-е кхаьчай укх шера. Царна юкъе къаьстта моттиг дІалоацаш я 15 тонн мухь кхухьа «Татра—Арктик» яхараш. Цу машинаша болх бу 50—60 градус шелал йолча а. Мелла шийла яле а водителa кабина чу йІайха хул, хІаьта лаьрхІа йоахьеш я машина кузов а, тІабетта мухь гІорабаь тІалатаргбоацаш.

СУРТА ТІА: Элиска Зельникова «Татра-Арктик» яхача автомобила кабина вІашагІйоллаш йоал.

ЧТК-ТАСС сурт.

Дунен городашка гІолла

БРАТИСЛАВА, ШИРЕИ КЪОНЕИ

Ер 976-гІа шу да Братислава йилла. Селлара къаьна йоллаше а, тахан геттара къона хет Словаке столица. ШерагІара шу массаза доал хозагІеи тоаснагІеи хул из. Цу гІулакха йоакхо ю архитекторашa, гІишлонхоша, цига мел бакача наха.

Братислава мукъайоаккхаш бийнача советски тІемахой турпалал хьахьоккхаш дола сийлахь-деза мемориальни гІирсаш дагІача Славин яхача гув тІара дІахьежача хьаделлалу социализм хьалъе йолаяьча шерашка шоаза совгІа территори шеръеннача города шерра сурт. Алхха укх тІеххьарча пхе шера йистошка гІолла хьалъэттай чуІеча цІеной керда массиваш — Карлова Вес, Дубравка, Ламач, кхьярош, керда школаш, вузаш, театраш, универсамаш.

Цхьабакъла, ший хозал бахьан долаш цІи хеза Іац Братислава. Цун предприятеша хьаю Словаке ерригача промышленни продукцех 15 процент. Цига я хІара шера «Дружба» яхача мехкдаьтта проводa чу гІолла укхаза хьауха 9 миллион тонн гаргга советски мехкдаьтта чакхдоаха «Словнафт» яха мехкдаьттахимически комбинат, Г. Димитрова цІерагІа химически завод. «БЭЗ», «Меопта» яха машинаш юи приобраш юи заводаш, «Тесла» яха йоккха радиотехнически предприяти, массехк текстильни фабрикеи кхачан промышленноста предприятии санна йола ерриглаччахьалкхен лоархІамера йоккхий заводаши фабрикаши.

Ерригаш а хІана яц аьнна йолча заводашеи фабрикашеи хьинаре дакъа лоац вежарашха долча мехкий — СЭВ-а члений социалистически экономически интеграце, кооперироване, специализаце процессе. Царех дукхачар доттагІала бувзамаш лелалу Киева — Братиславаца вошал тессача города предприятешца.

— Укх тІеххьарча шерашка дІахьалхашкахьа, боккха гІа баьккхаб тха мехко, — йоах Братислава примагора Ладислав Мартиняка. — Цо даьхача толамашта юкъе доккха дакъа лаьцад Братиславо. ЯлхлагІча пятилетка (1976—1980 шш.) заданеш толаме кхачашъю тха города предприятеша. Хьажал шо карта тІа. Цу сийнача дийсаьна кІаьдаша хьахьокх керда тикаш, рынок, коммунально-бытовой службаш хьал мичахьа ергьи. Кхаь саьна цІе бесса кІаьдаш — уж-м хьалъеш латта детсадаши ясли я. Укхаза, е дийсаьна ІажагІа доккхий кІаьдаш латтача метте хьалъоттаргья чуІеча цІеной керда кварталаш.

120 эзар саг вахаргволаш лаьрхІа керда город-спутник — Петржалки хьалъергйолча Дуная дехьарча бердагахьа гІа боаккхаргба Братиславо. Цуна лалла хьалъоттаргья приборащ ...еча завода корпусаш. Петржалка города центраца ювзайолийтаргья Дунайна тІеххача кердача тІаьша. Города малхбузен оагІорахьа болх бе йолалургья «Шкода» яха легковой машинаш арахецаргйола автомобильни завод. Город хозъергья кердача лакхача зданеша — кепайоазон комбинато, профсоюзий цІено, телевизионни центра кердача корпусаша.

ЧІоагІа уйла тІайохийт гонахьара Іалам лорадара. Промышленни газех фо цІендергдола система кийчъяьй, заводашкара араухача хишцара дІакъоастаергья зуламе химически веществаш. Карта тІара баьццара такаш — нах чубаха цІеношдийнача картаца предприятеех дІакъоастадергдола гаьнаш йогІаргйола моттиг. Города малхбузехьарча дакъа тІа болх бе йолаеннача цувхаш йоагаеча фабрикал совгІа кхы цхьаькха а иззамо фабрика хьалъергья. Города центре трамвайни наькъа дехка чонаш хьал а даьха, метро хьисапе лаьтта кІалгІолла масса поездаш леларгйола машинникъ билла болабе лерхІ. Из буллача новкъостал дергда дунен тІа эггара дикагІа лаьтта кІалгІолла долха наькъаш дехкачеи дворецаш хьалъечеи советски специалисташа, аьлар ший къамаьл чакхдоалаш новкъоста Л. Мартиняка.

П. ШУМСКИЙ.
ТАСС корреспондент.

Югославе Социалистически Федеративни Республика. Дукхача мехкашка, цу даькъе Советски Союзе а чІоагІа къердаш я Югославски предприятей марка тІалатташ йола медикаменташи парфюмерни изделеши. Е сурт даьккхал Лесковец яхача городерча парфюмерни фабрике.

ТАСС фотохроника.

ВОЖАТЕНА УЛЛУВ

ЦІаккха саготлац № 34 йолча школа йоккхагІйолча пионервожате Зайченко Татьянай — цахаддаш пионераш ух из йолча, ух пионерски балхах дагабувла, дагардар дувца. ИийлагІча класса дешархочоа Экажев Зоврбика вожате тІадиллад, ше командир вола пхи саг чувоагІа тимуровций группа хьагул а яь, шоашта тІачІоагІъяьча квартирашка гІолла цига бахача боккхийча наха малагІа гІо-новкъостал эш хьожаш чакхвала. Шеко яц, нагахьа сана эшаш хуле, Зоврбикеи цун доттагІашеи дахча а доаккхаргда, цІагІа лостам а бергба, тика тІара даа хІама а эцаргда.

Кхы а цхьа гІулакх да Зоврбика вожате тІадилла — из новкъостал деш ва дешара тІехьавусача Швецовна. Швецов дешара кхеташ ца хиларах дац из тІехьависар, цунна Іо а хайпа йоагІача бесса урокаш Іомае сатувш ца хиларах да. ХІаьта цу гІулакха дуккхачар масал эша йиш йолаш да Зоврбика дешар. Цудухьа цхьана урокашка кийчлу из Швецовца.

Школе веррига а 350 пионер ва, уж берригаш 10 отряде вІашагІтехаб. Пионерий дружино лелаю Советски Союза Турпала Н. М. Алексеева цІи. Николай Михайлович Алексеев Грозне ваь а хьалкхийна а саг хиннав. Укхазара вахав Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа. Фронте денале гІулакхаш карагІ а дувлаш Даьхе бахьан ший вахар дІаденнача цунна еннай Советски Союза Турпала цІи.

Пионераш болча хаст-каста хьоашалгІа ух турпала нана. Цо царга лораде дІаденнад воІо фронтера дайта каьхат а «Из лергвац» яхаш цІи йола цунах журналиста Грина язъяь очерк тІайола 1943-ча шера октябре араяьнна «Грозненский рабочий» газета номер а. Пионервожате ший активисташца цхьана дІаязъяьй турпала биографи. Цунна Советски Союза Турпала цІи яларах долча СССР Лакхехьарча Совета Указа копи а Н. М. Алексеева портрета кІал хьалтеха доал пионерски цІагІа.

Иштача сагІа цІи лелаеча дружинерча пионерашта тоам бац во деша. Цудухьа школа берригa а пионераш дешара кхуаш ба. «Знаней дунен чу никъ бар» яха пионерий кертера маршрут цІенхаштта кхоачашъю бераша. ХІара классе вІашагІъелла болх беш я кхо саг юкъевола «скори помоща» группа. Цун декхар да молагІча дешархочо шиъ яккхара бахьан сихха къостадар а гІулакх тоадара эшаш дале цунна новкъостал дар а. ХІаьта шиъ яьккхача пионера эггара доккхагІдола таІазар да цо из тоаялца из общественни балха юкъе ца витар.

Кхы а да белгалдаха йиш йолаш пионерашта карагІдувла дика гІулакхаш. Иштта укх шера цар гулдаьд 20 тонн тиша аьшк, 3 тонн макулатура.

ЙоккхагІйолча вожате вІаштІехьдаьккхад пионерски активистий дешар. Шин кІира цкъа хул цар занятеш. Цига звеньевойши отрядий советий председателаши Іомалу сбораш чакхъяха, пионерашта тайп-тайпара гІулакхаш тІадехка а цар уж мишта кхоачашду хьожаш тІахьожам лоаттабе а. Цудухьа массаза а сакъердаме хул школе чакхйоаха сбораш, еш йола экскурсеш, тІемен къахьегамеи ветеранашцара вІашагІкхетараш. Цу дерригача гІулакхашка гІолла берий хьинар сомадоахаш, уж общественни вахара юкъеозаш дукха къахьег йоккхагІйолча пионервожатеи цун активои.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

САТЕМ БЕЗАШ ХИЛЧА

ФЕЛЬЕТОН

Хьал ца довзача саго тамаш ергьяц цу хІамах. Грознерча бархІлагІча домоуправлене болхлой йІайха хІамаш а йийха багІаш хул балха. Цхьаннена йІаьха пальто ювх, шоллагІчунна лерган Іо а хийца ондатрай цІокх яь кий тулл. Каст-каста бе боалла авторучка Іо а билле, дІоахде дагахь багара фо детт цар кулгашта.

— Шийла я,—йоах болх дІаболалушше Іурра чуенача цхьан йоккхача сага. — Фуд а хац, сатоха а ца могаш шийла я-кх.

— Ара Іа да... Цудухьа я шийла а, — йоккхача сагагахьа дІа а ца ерзаш, жоп лу домоуправлене йоккхагІйолча инженера М. А. Эльбаума.

Хетаргахьа, хІанз хьалхара енаяц укхаза йоккха саг. Цудухьа инженера аьннар цо теркал дир аргдолаш хІама ховдаланзар цун юхьа тІа.

— Ара-м шийла йолга кхетадеш дар, цІагІа шийла я, ях аз-м.

— ЙІайха хІама тІаювха еза, — елаелар наІаргахьа ягІа къонахалсаг. — Тхо гаций хьона?

Йоккха саг араялалехьа кхы а массехк саг вера домоуправлене фусамашка шийла хилара латкъа. Йоккхача сага деннача тайпара цІенхаштта а доацаш, бегашта а доацаш жоп лора массанена а. Кхы а дукхагІа леткъар нах етташ хиннача телефонаца. Ше телефона трубка хьа массаза эца массанена а цхьан тайпара жоп лора домоуправлене управляюще В. И. Харитоновас.

— Аз ма аьннадий шуга, тха кара хІама дац, гортеплосете гІо, — цІогІа хьекхар цо. — Еррига котельнеш цар доал деш я.

Цхьацца-шишша арабовл домоуправлене чубаьхка нах. Цхьабераш шоаш бена лоткъам дІа ца беш болх, кхоачам хул царна управляюще телефонаца денна жоп хьахазарах. Бакъда, эггара хьалха ена йоккха саг хІанз а латташ я.

— Оаха, доккхийчар-м, цхьа торо ергьяр, — йоах цо цхьа юкъ яьннача гІолла. — Бакъда, бераш бахьан саготду-кх... Берашта вІалла мега мича мег шелал.

— ЙІайха хІамаш, йІайха хІамаш ювхийта, — юха а бегаш бу наІаргахьа ягІача къонача кхалсаго.

Доккха са а даьккха арайоал йоккха саг.

— Тамашийна адамаш да ераш, — йоккхагІйолча инженерагахьа Эльбаумгахьа дІаерз управляющи В. И. Харитонова. — Массаза аьннад акхарга еррига а котельнеш гортеплосета доалахьа я. ТІаккха ераш юха е, юха а укхаза ух.

В. И. Харитонова харц я алга дац, я а я котельнеш гортеплосета доалахьа. Вешта хетапу, эзараш болча бахархой йоакхо е декхарийла домоуправлени яр аьнна, цу гІулакха доаггІаш дар гортеплосетагара хьадеха дезаш яр а из я аьнна. Из ца кхетадара харц я В. И. Харитонова.

Цкъа, е хьаштдале иттаза а, хинна Іийнадац укхаза фусамашка шийла хиларах дола къамаьл. Эггара хьалха белгалдаккха деза фусамаш йІоахьелга укхаза ший ханнахьа дІа ца доладаьлга. Сентябрь бетта Самашкинская улицах латтача котельнена реконструкци елга дІадоладир гортеплосето а домоуправлене а а цхьана. Цу хана а кхетадеш дар ший ханнахьа йІовхал лургйолаш котельнена реконструкци елга чакхдаргдоацилга. Цунах тамаш яцар бахархоша. ТІеххьарча цхьаккха шера ший ханнахьа болх бе йолаеннаяцар котельни. Е ремонт е езаш хулар, е кхы цхьа хІама эшаш хулар. Цудухьа тІехьадоалар котельни лотаелга.

Укх шера-м цунех цхьаккха шеко хила эшаш дацар. Котельнена реконструкци елга чоалхане хІама да. Бакъда, тамаш елга долаш дар цхьаькха: из е езилга гуш хилча, сентябрь беттага а ца хьежаеш, хьалхxe а дІа хІана дахьанзар-те реконструкци елга. Ма моттгалаш из чакхъяьлча фусамаш йІоахьелар аьнна. Мичара, цул тІехьагІа гучадаьлар цхьаццайолча моттигашка газопровода турбаш лийлха хилар. Уж а хилар хувца езаш. Лоацца аьлча, ноябре мара болх болабаланзар котельне. ТІаккха хІанз цо беш болча балхах вай лакхе ма дийцарий. Итташ, бІаьш фусамашка тІера дІайха барзкъа Іодаккха йиш йоацаш шелал латт, бакъда, цо вІалла саготдац домоуправлене кулгалхой.

Дешархошта моттадала тарлу, цунга ден дІайиккхар укхаза деррига вІаштІехьа да. Мичара, из дага а ма дохалаш. Домоуправленегара новкъостал эшаш дукха хІамаш нийслу бахархой. Масала, кран талх, е кора кизга бІалг тоха безаш хул. ГІалат варгва иззамо долча кІезигача хІаманна домоуправлени оарцагІъяргья меттар. «Дац», «дац» — из дош дика Іомадаьд домоуправлене кулгалхоша. Цхьаккха хІама хилац укхаза долаш, е кран а, е кизга а, е кхыдар а.

Ховш да, нах бахача цІеной подъездашка, подвалашка электрически сердал йоагае декхарийла домоуправлени хилар. Цунах дІабода мах домоуправлене чотах ба. Бакъда, укх шера июнь бетта подвалашкара электрически сердал дІахоадайир домоуправлене кулгалхоша. Ховш да, подвалашка сердал йоацаш ца мегилга. Укхаза соя йола хІама лелаю бахархоша, кхачан продукташ лелаю. ТІаккха баьдеча моттиге хІама лаха е дІоттае атта доацилга массане кхетадеш да. ТІаккха фу бахьан да сердал дІахоадаяра? Цу гІулакхо саготдеш бола бахархой леткъа цхьа бутт баьнна Іийнабац. Бакъда, шоашка цунех кхоачаш цхьаккха хІама доацаш санна сатийна багІа В. И. Харитонова а М. А. Эльбаум а.

— Цхьаццаболча бахархоша сердал дукхагІа йоагаю, цунга хьежжа совдоал сердалга дІадода ахча а, — йоах домоуправлене кулгалхоша.

Ховш да, электросердал йоагаяра гІулакха а ший закон хилар. Долче, дІахоадае из закон телхадерий подвалашкара сердал, законах доаггІача тайпара гІод тохе царна. ХІаьта цхьаккха законах дац цхьа саг, ши саг бехке ва аьнна берригa бахархой халача хьалага кхоачабар.

Домоуправлене кулгалхой балхацара кхоачамбоацараш дувца велча дуккха ха а кхьхет а доаде дезаргдар. Бакъда, керттерчарех кхы цаІ а да белгалдаккханза даргдоацаш.

Вай ма-аллара, котельнена реконструкци еш а газопровода турбаш хувцаш а Самашкинская улица тІара еррига асфальт хьалъийцар. Ховш да, сангараш яьха хилча, никъ бохабаь хилча улицах лела хала долга. Йоачан йолча хана хотта боал, кхыйола халонаш нийслу. Бакъда, укхазарча бахархоша садеттар, тешар де деза гІулакх чакхдаьлча улица тІа юха а асфальт юлларгхиларах. Вешта цунех хІама-м хиланзар. Ше йохаьчча тайпара йолаш я улица. Массехк дийнахьа даь чакхдаккха йиш йолаш дола гІулакх хоадам боацаш дІаьхденнад. Дукхаза хьалхадахарех екхан латтача хана улица тІа асфальт йиллара гІулакха хІама динзар гортеплосета а 8-ча домоуправлене а кулгалхоша, тІаккха хІанз лаьтта гІорадаь долаш из йилла йиш йоацилга кхетадеш да. Цудухьа деша уха бераш, балха болха нах, е кхы гІулакха болхараш шиъ-кхоъ квартал гаьнагІа гІолла лела безаш хул. Цул а новкъах да йоачан йолаш хилча, е яшача хана подъездашка, фусамашка хотташ чукхухьаш хилар. Вайна оалалургдац кхоачамбоацарашта леткъаш болча нахан 8-ча домоуправлене кулгалхоштеи юкъе хинна къамаьл укхаза дувцача тайпара хиннад аьнна, бакъда цхьаккха шеко йоацаш да дувцаш дола кхоачамбоацараш долаш хилар а, уж кхы а дукхагІа долга а.

Хетадала тарлу, малагІа бахьан да домоуправлене кулгалхой балхаца иштта дукха кхоачамбоацараш хилар. Хетаргахьа, сатем чІоагІа болаш нах ба В. И. Харитонова а М. А. Эльбаум а. Бецаре оарцагІбоаргбар уж бахархой хьашташ кхоачашдара.

А. ДЖАНТЕМИРОВ.

ЧОВНАШ СИХАГІА ФУ ДАЬ ЕРЗАЕРГЬЯ?

Профессор Лерман Михаил керте а волаш болча СССР Іилмай Академе биологически химе Институтеи 1-ча Московски медицински институтеи болхлоша хьахьекхад клеткаш чІоагІа екъайолийташ йола веществаш екъаенначул тІехьагІа мара царга хотталургйоацилга. Цхьабакъда, керттердар — биохимикаша иштта кийчъяьй уж соединенаш хьакъоастаяреи цІеньяреи методаш.

Низ дукхагІа болаш я тохкамхоша цицхолгий дийхк дерзадеча клеткашцара хьакъоастаяь веществаш. Цар новкъосталца вІаштІехьдаьннад хьайбай човнаш ерза ха геттара лоацъе. Дарба де доладаьча 10-ча дийнахьа лаьрхІа хинначул 2—3-зза дукхагІа, 15-ча дийнахьа — 5—10-зза дукхагІа вІашкаера!

Човнаш сихагІа ерзаеш дола дарбаш дуккха а да довзаш. Цхьабакъда, уж дарбаш хІанзалца зем боаккхаш дора. ХІаьта хІанз човнаш ерзара бокъонца дола бахьан корадаьд: из я клеткаш шоаш юхаметтаувттаеча, массаза а яхар мо, е уж екъаш, е човнах боаллеи из вІашкаувзача хьисапереи бувзама хьоаса хьахулийтача формаех цаІ. ЦІаьхха йолалац клеткаш юха а екъаяла. Хьалхарча даькъе дегІ дайташ йола фактораш — белкови Іалама гормонаш — вІаши ювзалу специфически рецепторашца — клеткашта тІагІолларча «приемникашца». Цу тайпара наьха санна чІоагІлу синтеза, цу даькъе молекулярни дозал кІезига долаш йолча соединеней а, синтеза процессаш. Клетка чу Іа а Іайя, цу веществаша вокх даькъага — «тІехьен память» —ДНК — яхьаш йола молекулаш ебаярга йоакк из. Клетка чу ДНК шолха набор ма нийсъеллинге а, екъаяла торо хул цун.

Гистологически анализаша хьахьекхачох, Іилмахоша хьакъоастаяьча дегІ дайтачеи екъайолийтачеи стимуляторашa керттерча даькъе цІийн керда клеткаш хьахиларга кхоачаву, лимфоцитий е нейтрофилий дукхал башха хувца ца луш юсача хана. Цу башхалоно догдоахийлга хулийт, хьакъоастаяь веществаш дуккхача моттигашка, цу даькъе инфаркт миокардана дарба деча хана а, медикашта пайдане хургхиларга.

Валерий КУЗНЕЦОВ,
биологически Іилмай кандидат.
(АПН).

ГОРОДА ГРОЗНЕ ГРАЖДАНАШКА!

Нагахьа санна шоаш хІанз чудаха фусамаш (бахача наьха шоай доалахьара цІенош доацаш) Грозный городерчеи, Советски Союза кхыча городашкарчеи нах бахача моттигашкарчеи фусамашца хувца езаш гІулакх шоана нийсденнадале дІаала, е хоам бе.

ГРОЗНЕНСКИ ЖИЛИЩНИ УПРАВЛЕНЕРЧА

Нах баха фусамаш хувцара дешашта йолча бюрога

Бюро я города чухьара а кхыча городашкара а нах баха фусамаш хувцара хьакъехьарча предложеней (хоамий) картотека.

ФУСАМАШ ХУВЦА ЛОВШБАРАШ ЦИГА УЧЕТЕ ДІАОТТА ЙИШ Я

Хатта а довза а ловчоа ер адрес да:
гор. Грозный, Револющe проспект, 1.
Телефон: 2-60-08.

ПРОФСОЮЗНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ, ПРЕДПРИЯТЕЙ, УЧРЕЖДЕНЕЙ, ДЕШАРА ЗАВЕДЕНЕЙ КУЛГАЛХОЙ ТЕРКАМГА!

Школьни каникулаш йолча деношка Нохч-ГІалгІай республикански теникий театре 1977 шера 28 декабре денз 1978 шера 10 январе кхаччалца кердача шера хетадаь цІей дездеш хургда.

ПРОГРАММА ЮКЪЕ ДА:

1. ГІор-Дадеи Снегурочкаи дакъа а лоацаш деш дола кердача шера цІейна хетадаь

ЛОВЗАРАШ, ХАЛХАРАШ, ХОРОВОДАШ.

2. «ЦаІ массанена тІехьа, массава цхьаннена тІехьа» яха спектакль.

ЦІей дІадолалу хІара денна 10 сахьат, 12 сахьати 30 минотн, 15 сахьат даьлча.

Коллективно театре бахкара йола заявкаш хьаэц театро.

Театрера телефон — 2-08-81.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйрийнара гимнастика. 9.30 — «Низбараш, майрабараш, кадайбараш». 10.00 — Дж. Герман. Музыкальни комеде Свердловски театра «Хелло, Долли!» яха спектакль. 14.30 — Іилман — популярни фильма программа. 15.20 — Города Архангельске хоровой капелла концерт. 15.45 — А. Конан-Дойля творчество. 16.25 —Лыжни спортах йола Ерригсоюзни яхь (маІанах — 15 километр). Красногорскера передача. 17.00 — «Кагирхой адресаш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Деррига хар лов сона». Киножурнал. 18.25 — «Панама. Мехка хІанзарадар а хургдар а». Панама халкъа парте Генеральни секретара Рубена Дарио Соуса къамаьл. 18.40 — «М. Таривердиева лирически иллеш» яхача фильма-концерта премьера. 19.00 — «Саг, Лаьтта, Вселенни». Передача дІахьу Советски Союза шозза Турпала, СССР летчика-космонавта В. И. Севастьянова. 19.45 — Центральни телевидене экрана тІа эггара хьалха. «Хьалхара ЧІагарг» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Театральни вІашагІкхетараш». Передача дІахьу РСФСР халкъа артиста И. Владимирова. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта дола мультфильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.35 — «Дунен хьалхашта юкъера обозрени» (гІалгІай меттала). 18.50 — «АСУ болх беш я». Телевизионни документальни фильм. 19.00 — Халкъа депутатий советашка. «Деша бокъо хилар». 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Социалистически яхьа экран. Ачхой-Мартановски район (нохчий меттала). 20.00 — «Пушкина байташ». Телевизионни фильм.

28 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйрийнара гимнастика. 9.30 — «Говза кулгаш». 10.00 — «Хьалхара чІагарг» яха художественни фильм. 11.15 — «БІаргагушдар — теша халадар». 14.30 — Кинопрограмма. 15.15 — Г. Х. Андерсена фаьлгаш. 15.45 — «Седкъа». Берашта дола киноальманах. 16.30 — Лыжни спортах йола Ерригасоюзни яхь (кхалнах — 10 километр). Красногорскера передача. 17.00 — «Тахан Іилма». 17.30 — «Лай карусель». Берий художественни самодеятельноста концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Спортивни шера итогаш». 19.05 — «Испански иллеш». ДІаоал РСФСР заслуженни артиста Р. Бобринева. 19.25 — «Дехкарашка цІаькха а хьажар». Нижнетагильски металлургически комбинатера репортаж. Передаче дакъа лоацаш ва КПСС Свердловски обкома хьалхара секретарь Б. Н. Ельцин. 19.40 — «Спортлото» тираж. 19.50 — «Аз а Ферт а» яхача телевизионни спектакла премьера. Автор Федоров. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «ШерагІа бе гоІ». Эстрадни программа. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта дола мультфильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — «Декабре илли». Телевидене Грозненски студе киноочерка премьера. 18.45 — «Дика дог-уйла долча хана». Грозненски барзкъаш тегача производственни объединене коллектива йолча. 19.15 — «Къилбаседа Кавказ». Киножурнал. 19.25 — «Старт». Спортивни телевизионни журнал. 19.55 — Кинониккъбара альманах.

Тахан республике гІоллеи Грознеи морхаш а йолаш, лоа а делхаш, ша билла а йолаш, малхбузехьара секунде 3—7, цхьайолча хана 12—18 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 2—7, Грозне 4—6 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана лоа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 8—13, дийнахьа 1—6 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ерен, шоаттеи деношка

СФ02524. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 9816.